

สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของประชาชน

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

หนังสือ สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300
โทรศัพท์ 0 2282 2283 โทรสาร 0 2281 8543
www.oic.go.th
ISBN : 974-9545-77-X

พิมพ์ครั้งที่ 2 : มีนาคม 2549

ที่ปรึกษา :

1. นายชัชทอง โสภาศิริวิทย์
ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี
2. นางวนิดา สักการโกศล
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

คณะทำงาน :

1. นายเยี่ยมศักดิ์ คู่มอินทร์
2. นางภาคพิชา จันทศิริ
3. นางสาววันดี เรืองงาม
4. นางสาวนพรัตน์ จิรธนวรชัย

บรรณาธิการ : นางภาคพิชา จันทศิริ

พิมพ์ที่ : บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด
248/47 ถ.จรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กทม. 10700
โทร. 0 2885 4932-4
0 2424 1963 0 2424 4965
โทรสาร : 0 2435 2794

จำนวนพิมพ์ : 30,000 เล่ม

คำนำ

การดำเนินการเพื่อให้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกเหนือจากการผลักดันให้หน่วยงานของรัฐมีการปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและการใช้สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารในการขอดู ขอตระจาดูและ/หรือขอสำเนาข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ เพื่อใช้ปกป้องสิทธิของตนเอง และตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐให้มีความโปร่งใสมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หนังสือ สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เล่มนี้ได้มีการจัดพิมพ์มาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 และครั้งนี้ได้นำมาปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมข้อมูลอีกเล็กน้อย เพื่อความถูกต้อง เหมาะสม ครบถ้วนและทันสมัยมากขึ้น จึงหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือผู้อ่านให้ได้มีความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายฉบับนี้ได้มากขึ้น

สุดท้ายนี้ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ขอขอบคุณมูลนิธิวิเทศพัฒนาและสถาบันเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของประเทศแคนาดา (CIDA) ที่ได้ให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์หนังสือ สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเล่มนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
มีนาคม 2549

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	3
บทนำ	7
หลักการและแนวคิด	11
1. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีหลักการและแนวคิดอย่างไร ?	11
2. “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่าอย่างไร ?	12
3. ประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้อย่างไร ?	13
4. “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่าอย่างไร ?	14
5. ประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตนได้อย่างไร ?	15
6. กฎหมายข้อมูลข่าวสารมีการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้หรือไม่ อย่างไร ?	15
7. ข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์คืออะไร ?	17
สิทธิตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ	18
1. กฎหมายกำหนดให้สิทธิอะไรบ้างแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ ?	18
2. หากประชาชนไม่รู้ว่าหน่วยงานของรัฐแห่งใดเป็นผู้จัดเก็บหรือครอบครองข้อมูลข่าวสาร ที่ต้องการขอ ดู ประชาชนจะอย่างไร ?	18
3. หากหน่วยงานของรัฐไม่พิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสาร ประชาชนจะอย่างไร ?	19
4. หากประชาชนทราบว่า ตนเองมีส่วนได้ส่วนเสียในข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีผู้อื่นมาขอใช้ สิทธิตรวจสอบข้อมูลข่าวสารนั้น จะทำอย่างไรเพื่อมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น ?	20
5. สิทธิในการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการ ประชาชนผู้ขอจำเป็นต้องมีส่วนได้เสียใน ข้อมูลข่าวสารนั้นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด ?	20
6. ประชาชนจะใช้สิทธิร้องเรียนหน่วยงานของรัฐได้ในกรณีใดบ้าง ?	21
7. ประชาชนจะร้องเรียนหน่วยงานของรัฐได้อย่างไร และร้องเรียนกับใคร ?	22
8. ประชาชนจะใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการในกรณีใด ได้บ้าง ?	24
9. ประชาชนจะอุทธรณ์ได้อย่างไร และอุทธรณ์ต่อใคร ?	25

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อยกเว้นและกระบวนการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

1. มีข้อมูลข่าวสารของราชการลักษณะใดบ้างที่หน่วยงานของรัฐสามารถใช้ดุลยพินิจปฏิเสธคำขอข้อมูลข่าวสารนั้นได้ ?	27
2. ถ้าหน่วยงานปฏิเสธหรือมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ร้องขอ ประชาชนจะมีสิทธิหรือได้รับการเยียวยาอย่างไรบ้าง ?	27
3. ใครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องเรียนของประชาชน และมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร	29
4. ใครเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยคำอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ และมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร	31
5. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เปิดเผยได้นั้น ประชาชนจะขอให้คัดสำเนาและให้มีการรับรองสำเนาถูกต้องได้หรือไม่ และต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือไม่ ?	32
6. ข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีคำขอมืออะไรบ้าง และหน่วยงานของรัฐมีหลักการเกี่ยวกับการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้อย่างไร ?	32

สาระสำคัญ และขอบเขตการใช้สิทธิตามกฎหมายหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ 35

ภาคผนวก 43

1. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540	44
2. ตัวอย่างการเขียนคำขอข้อมูลข่าวสาร	60
3. ตัวอย่างการเขียนคำร้องเรียน	61
4. ตัวอย่างการเขียนคำอุทธรณ์	62
5. ตัวอย่างคำวินิจฉัยอุทธรณ์คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ในเรื่องต่าง ๆ	63

เพิ่มความโปร่งใส สร้างความมั่นใจ
ราชการไทย พร้อมให้ข้อมูล

บทนำ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 หรือกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ มีเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ประชาชนมีโอกาสอย่างกว้างขวางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้ประชาชนจะได้สามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้ถูกต้องตรงกับความ เป็นจริง เป็นการพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคง ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้การบริหารงานของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส มุ่งต่อประโยชน์สุขของประชาชน มากยิ่งขึ้น การคุ้มครองสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการนี้เป็นการรองรับ การคุ้มครองสิทธิรับรู้ข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 58 อีกด้วย

1. สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการได้ให้สิทธิแก่ประชาชนหลายประการ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ใน หนังสือเล่มนี้แล้ว อย่างไรก็ตาม เห็นควรหยิบยกสิทธิที่สำคัญ 2 เรื่อง ซึ่งถือได้ว่าเป็นเครื่องมือหรือ กลไกสำคัญของประชาชนและหน่วยงานของรัฐในการทำให้เจตนารมณ์ของกฎหมายข้อมูลข่าวสารของ ราชการและของรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิรับรู้บรรลุผล กล่าวคือ

1.1 สิทธิในการเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่าง ๆ

กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการได้ให้สิทธิแก่ประชาชนในการตรวจดูข้อมูลข่าวสารของ หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งจะ ต้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนดรวมไว้ให้พร้อมสำหรับประชาชนเข้าตรวจดู โดย จะต้องจัดเตรียมสถานที่เพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารดังกล่าว จะต้องจัดให้มีรายการบัญชีข้อมูลข่าวสาร (ดัชนี) สำหรับอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบของประชาชนด้วย ทั้งนี้ ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะมีส่วนได้เสีย หรือไม่ สามารถที่จะใช้สิทธิเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดให้จัดเตรียมไว้นี้ได้ ข้อมูลข่าวสาร ที่ต้องจัดเตรียมพร้อมไว้ให้ตรวจ ได้แก่

- (1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน เช่น ผลการพิจารณาขออนุญาตปลูกสร้างอาคาร
- (2) นโยบายในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใดของหน่วยงานของรัฐ
- (3) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ
- (4) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน เช่น หลักเกณฑ์หรือขั้นตอนในการขอรับบริการเรื่องต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น
- (5) สิ่งพิมพ์ที่มีการอ้างอิงถึงในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นกรณีที่มีข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนควรรู้และมีได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา เพียงแต่ได้อ้างถึงในราชกิจจานุเบกษา ก็จะต้องนำเอกสารที่อ้างอิงดังกล่าวมารวมไว้ให้ตรวจสอบ
- (6) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอน หรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ
- (7) มติคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายหรือโดยมติคณะรัฐมนตรี
- (8) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนด ได้แก่
 - ประกาศประกวดราคา ประกาศสอบราคาของหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องนำมารวมไว้ให้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 ปี นับแต่วันลงนาม
 - ผลการพิจารณาจัดซื้อจัดจ้างซึ่งหน่วยงานของรัฐทุกแห่งจะต้องจัดทำสรุปผลการพิจารณาจัดซื้อจัดจ้างเป็นประจำทุกเดือน แล้วนำมารวมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ โดยสรุปผลการจัดซื้อจัดจ้างนี้จะต้องระบุรายละเอียดอย่างน้อยคือ จัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีใด มีผู้เข้าร่วมจัดซื้อจัดจ้างจำนวนกี่ราย เป็นใครบ้าง ผู้ใดได้รับการคัดเลือกในวงเงินเท่าใด และสรุปเหตุผลที่คัดเลือกผู้รับจ้างรายดังกล่าวด้วย

จะเห็นได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานต้องจัดเตรียมรวมไว้พร้อมให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้นี้ จะเป็นประโยชน์อย่างสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ที่เข้าไปใช้สิทธิตรวจสอบสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐอย่างกว้างขวาง ช่วยให้สามารถนำข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่หน่วยงานของรัฐทั้งในเรื่องการกำหนดนโยบายและในเรื่องของการตรวจสอบการใช้งบประมาณและการใช้อำนาจรัฐในด้านต่าง ๆ ได้อีกด้วย รวมทั้งหน่วยงานของรัฐเองก็ยังสามารถใช้ประโยชน์จากการจัดระบบข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารของหน่วยงานได้

1.2 สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสาร

สิทธิขอข้อมูลข่าวสารนี้เป็นสิทธิที่สำคัญของประชาชน นอกจากสิทธิตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวแล้ว โดยกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิที่จะขอข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนต้องการรู้ นอกเหนือจากข้อมูลข่าวสารที่ได้มีการจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ โดยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่ได้รับคำขอจากประชาชน จะต้องดำเนินการจัดหาข้อมูลข่าวสารให้ในเวลาที่เหมาะสม หากข้อมูลข่าวสารใดหน่วยงานของรัฐจะไม่เปิดเผยก็ต้องแจ้งเหตุผลเป็นหนังสือให้ประชาชนรับทราบด้วย ทั้งนี้ หากประชาชนไม่เห็นด้วยกับเหตุผลในการตอบปฏิเสธดังกล่าวก็สามารถที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์มายังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยส่งเรื่องมายังสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้

2. การคุ้มครองสิทธิของประชาชน

ในกรณีที่ประชาชนได้ใช้สิทธิในการเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐหรือใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารตามที่ประสงค์จะรู้จากหน่วยงานของรัฐแล้วประสบปัญหา กฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการได้ให้สิทธิแก่ประชาชนที่จะร้องเรียนหรืออุทธรณ์มายังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ กล่าวคือ

2.1 ในกรณีที่ประชาชนไปใช้สิทธิเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารแล้วพบว่าหน่วยงานไม่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารไว้ให้ตรวจสอบหรือจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารไว้ไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ประชาชนก็สามารถที่จะมีหนังสือหรือจดหมายร้องเรียนมายังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้

2.2 ในกรณีที่ประชาชนได้ใช้สิทธิยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารเรื่องหนึ่งเรื่องใดตามที่ประชาชนต้องการรู้ แต่ปรากฏว่าไม่ได้รับความสะดวกหรือหน่วยงานนิ่งเฉย หรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ประชาชนสามารถร้องเรียนมายังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้

2.3 ในกรณีที่ประชาชนไปใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารเรื่องหนึ่งเรื่องใด และหน่วยงานของรัฐได้ปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลข่าวสารตามที่ขอ หากประชาชนไม่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ก็สามารถที่จะมีหนังสือหรือจดหมายอุทธรณ์มายังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งในกรณีนี้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจะส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่าคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นชอบด้วยหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ และในกรณีนี้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเห็นว่าคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไม่ชอบด้วยหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติก็จะมีคำวินิจฉัยให้หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ประชาชนร้องขอ ซึ่งคำวินิจฉัยนี้ถือว่าเป็นที่สุด หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

3. ความสำคัญของการใช้สิทธิของประชาชน

การใช้สิทธิอย่างกว้างขวางในการเข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารหรือการใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวางในทุก ๆ พื้นที่ของประเทศ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในทุกระดับของหน่วยงานของรัฐ ตั้งแต่ระดับ อบต. เทศบาล อำเภอ อบจ. จังหวัด และทุกระดับ ทบวง กรม มีความสำคัญอย่างยิ่ง

เพราะกระบวนการส่งเสริมสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมหรือวิถีคิดในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐให้ไปสู่วัฒนธรรมการทำงานแบบใหม่คือ “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในหมู่ประชาชนว่าเรื่องของสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองเป็นสิทธิของประชาชนที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างแท้จริง ดังนั้น หากประชาชนในทุกสาขาวิชาชีพ ทุกพื้นที่ ทุกภาคส่วนของประเทศจะได้ร่วมกันใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเพื่อการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของตนเองหรือของชุมชนและสังคมโดยรวม ก็จะส่งผลอย่างสำคัญที่ทำให้เจตนารมณ์ของการส่งเสริมสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารบรรลุเป้าหมายและสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในเวลาอันใกล้นี้ได้

หลักการและแนวคิด

1. พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มีหลักการและแนวคิดอย่างไร?

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่รองรับ “สิทธิได้รู้” ของประชาชน โดยได้กำหนดสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อรองรับและคุ้มครองสิทธิของประชาชนไปพร้อมกัน พระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการและแนวคิด เพื่อ

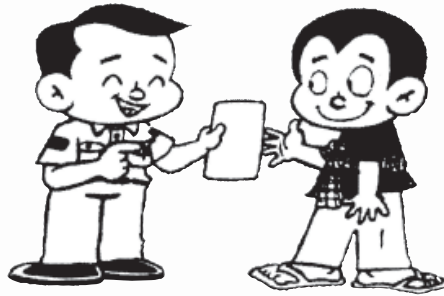
1. ให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ โดยกำหนดข้อยกเว้นให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปอย่างโปร่งใส อันเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตย

2. รับรองสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่อยู่ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สิทธิในการขอคำปรึกษา สิทธิในการตรวจสอบข้อมูล สิทธิในการขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการ สิทธิในการขอสำเนาหรือสำเนาที่มีการรับรอง สิทธิในการได้รู้ถึงข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในการดำเนินการแทนผู้เยาว์ สิทธิในการร้องเรียน และสิทธิในการอุทธรณ์ ฯลฯ

3. ข้อมูลข่าวสารของราชการเกือบทั้งหมด หรือส่วนใหญ่สามารถเปิดเผยได้ภายใต้หลักการที่ว่า “เปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้น” โดยข้อยกเว้นจะมีได้เฉพาะกรณีที่มีกฎหมายกำหนดว่าไม่ต้องเปิดเผยเท่านั้น

2. “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่าอย่างไร ?

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจคำว่า “ข้อมูลข่าวสาร” คืออะไร

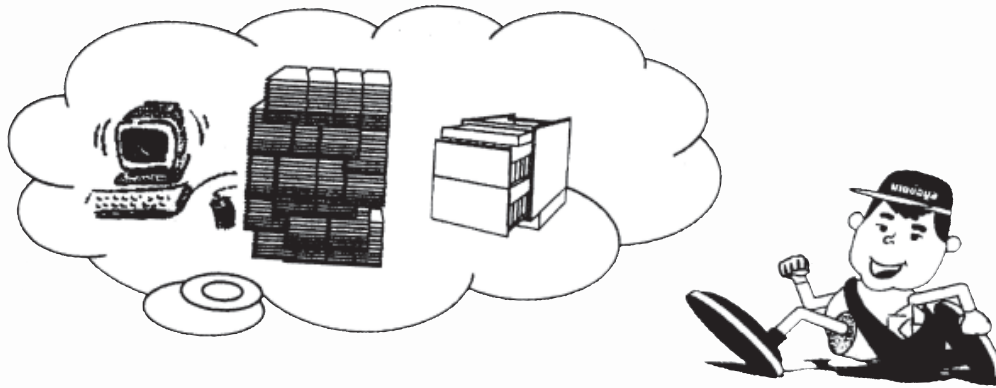
“ข้อมูลข่าวสาร” คือ สิ่งที่สื่อความหมายให้ทราบถึงเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงเรื่องหนึ่งเรื่องใด โดยในความหมายนี้เน้นที่การสื่อความหมายเป็นหลัก มิได้เน้นที่รูปร่างหรือรูปแบบของความเป็นข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือ สิ่งที่เป็นข้อมูลข่าวสารได้นั้น ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปร่าง หรือรูปแบบของกระดาษ ที่มีข้อความหรือแฟ้มเอกสาร แต่หมายความรวมถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อาจจะปรากฏให้เห็นเป็นข้อความ ตัวเลข สัญลักษณ์ เสียง แสง และสิ่งอื่น ๆ ที่ทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจและรู้ความหมายได้ ไม่ว่าจะเป็นโดยสภาพของสิ่งนั้นเอง หรือโดยผ่านกรรมวิธีใด ๆ เช่น ประจุไฟฟ้าแม่เหล็ก ฟิล์ม ไมโครฟิล์ม รูปภาพ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ คอมพิวเตอร์ แผ่นบันทึกข้อมูล (Diskette) คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ต้องเป็น “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารนั้นต้องอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ

ดังนั้น ความหมายของคำว่า “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” จึงให้ความสำคัญต่อลักษณะหรือสิทธิในการยึดถือข้อมูลข่าวสารนั้นว่า อยู่ในขอบเขตอำนาจครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐหรือไม่ ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า เนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร อาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐ หรือเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือเอกชนใด ๆ ก็ได้

3. ประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้อย่างไร ?

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดวิธีในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารไว้ 4 วิธี ดังนี้

1. เปิดเผยโดยการนำข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีนี้ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ โครงสร้างและการจัดองค์กร สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ และวิธีการดำเนินงาน สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสาร กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือเวียนที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎเพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้องและข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

2. เปิดเผยโดยการตั้งแสดงไว้ในสถานที่ที่หน่วยงานจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีนี้ประกอบด้วย ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษามาตรา 7 (4) แผนงานโครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่กำลังดำเนินการ คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของเอกชน สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงมาตรา 7 วรรคสอง สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายหรือโดยมติคณะรัฐมนตรี และข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

3. เปิดเผยตามที่ประชาชนมีคำขอเป็นการเฉพาะราย ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จะขอให้เปิดเผยโดยวิธีนี้ เป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่นอกเหนือจากข้อ 1 และข้อ 2 ดังกล่าวข้างต้น

4. การเปิดเผยโดยหोजดหมายเหตุแห่งชาติ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่จะเปิดเผยโดยวิธีนี้คือข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้าเป็นการทั่วไป

เมื่อได้ทราบถึงวิธีการเปิดเผยทั้ง 4 วิธี ดังกล่าวข้างต้นแล้ว กล่าวได้ว่า ประชาชนจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ สรุปได้ดังนี้

1. โดยการตรวจค้นได้จากราชกิจจานุเบกษา สำหรับข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษามาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
2. โดยการใช้สิทธิเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง ณ สถานที่ที่หน่วยงานกำหนดและจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารนั้นไว้ สำหรับข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
3. โดยการไปใช้สิทธิขอดูโดยการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ที่จัดเก็บหรือครอบครองดูแลข้อมูลข่าวสารที่ต้องการขอดูนั้น สำหรับข้อมูลข่าวสารของราชการปกติทั่วไป
4. โดยการใช้บริการศึกษาค้นคว้า ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำหรับข้อมูลข่าวสารที่เป็น “เอกสารประวัติศาสตร์”

4. “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่าอย่างไร ?

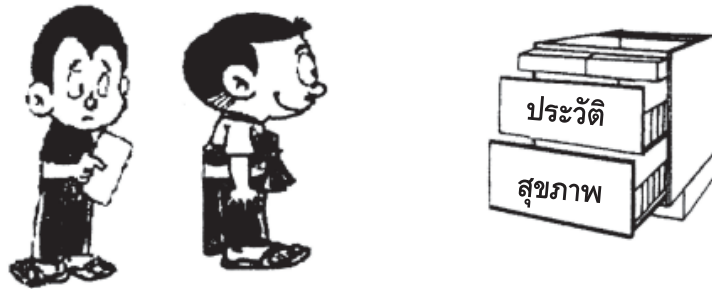
“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” คือ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เป็น “สิ่งเฉพาะตัว” ของบุคคล ไม่ว่าจะในแง่มุมใด เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม ประวัติการทำงาน เป็นต้น

ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคลยังไม่ถือเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะมีสิ่งบ่งชี้ตัวบุคคลด้วยว่า ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นของบุคคลใด โดยอาจเป็นชื่อ รหัส หมายเลข รูปถ่ายหรือสิ่งบ่งชี้ชื่ออื่นก็ได้

โดยปกติคนเราจะมีความเป็นอยู่ส่วนตัวในการดำรงชีวิตระดับหนึ่งที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นนำไปเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งอาจทำให้เราเกิดความไม่สบายใจ หรือรำคาญใจ ซึ่งมาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญได้รับรองว่าบุคคลมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ผู้ใดจะรุกรานความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นมิได้

5. ประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตนได้อย่างไร ?

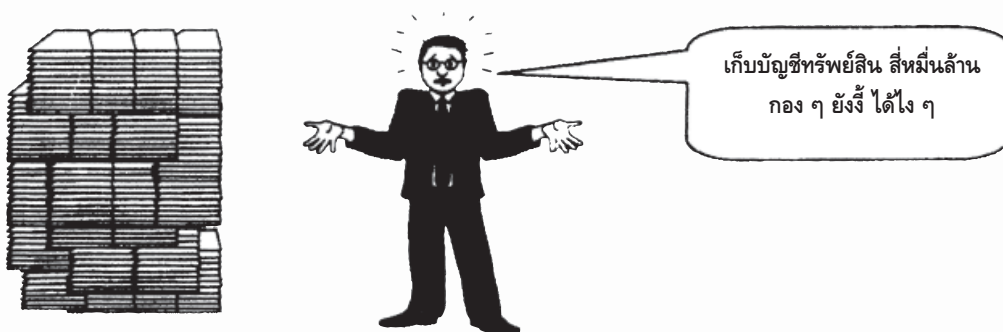

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้ให้สิทธิแก่ประชาชนเจ้าของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลมีสิทธิขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของตนหรือเกี่ยวกับตนเองได้ และกำหนดว่า ถ้าพบว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งหน่วยงานของรัฐจัดเก็บไว้ไม่ถูกต้องประชาชนผู้เป็นเจ้าของข้อมูลย่อมมีสิทธิทำคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนั้นได้ ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการนำข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดไปใช้ให้เกิดผลร้ายแก่บุคคล และจะขอสำเนาข้อมูลข่าวสารนั้นก็ได้

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ยอมปฏิบัติตามคำขอให้แก้ไข ประชาชนเจ้าของข้อมูลอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ซึ่งถ้าคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้วินิจฉัยเช่นใด หน่วยงานของรัฐก็ต้องปฏิบัติตามนั้น

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์หรือไม่ หรือผลการพิจารณาอุทธรณ์จะเป็นเช่นใดก็ตาม เจ้าของข้อมูลมีสิทธิขอให้หน่วยงานของรัฐหมายเหตุค่าของตนแนบไว้กับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้นก็ได้ ทั้งนี้ เมื่อแต่ละฝ่ายยืนยันว่าตนเป็นฝ่ายถูก การให้หมายเหตุไว้จึงเป็นวิธีการสุดท้ายที่จะเตือนให้ผู้จะนำข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้นมาใช้ได้ตระหนักและใช้ดุลยพินิจโดยระมัดระวังว่า ที่ถูกต้องเป็นเช่นใดแน่

6. กฎหมายข้อมูลข่าวสารมีการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้หรือไม่ อย่างไร ?

ประชาชนชาวไทยทุกคนที่เป็นบุคคลธรรมดา (ไม่รวมนิติบุคคล) มีสิทธิได้รับความคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตน ทั้งนี้ เป็นไปตามบทบัญญัติตามมาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งรับรองว่าบุคคลมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตน โดยผู้ใดจะกล่าวหรือแพร่หลายไปยังสาธารณชนเป็นการกระทบสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวมิได้

กรณีของคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยก็ได้รับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

โดยหลักการแล้ว ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองดูแลของหน่วยงานของรัฐจะนำออกไปเปิดเผยโดยเจ้าของข้อมูลไม่ยินยอมไม่ได้ และคำยินยอมต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้น

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดหลักการเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เพื่อมิให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคล ดังนี้

1. หลักการเกี่ยวกับการจัดให้มีระบบข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

1.1 กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพียงเท่าที่เกี่ยวข้อและจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และให้ยกเลิกเมื่อหมดความจำเป็น

1.2 ให้หน่วยงานของรัฐพยายามจัดเก็บข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลจากเจ้าของข้อมูลโดยตรง

1.3 บังคับให้มีการประกาศรายการสำคัญหรือจำเป็นเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาในรายการดังต่อไปนี้

- ประเภทของบุคคลที่มีการเก็บข้อมูลไว้
- ประเภทของบุคคลข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ
- วิธีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของเจ้าของข้อมูล
- วิธีการขอให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูล
- แหล่งที่มาของข้อมูล

1.4 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดระบบรักษาความปลอดภัยและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอยู่เสมอ

2. การนำข้อมูลไปใช้งาน

กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบในกรณีที่จะจัดส่งข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไปยังที่ใด ซึ่งจะเป็นผลให้บุคคลทั่วไปทราบข้อมูลข่าวสารนั้นได้ เว้นแต่เป็นไปตามลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ

3. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ได้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ เช่น การเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนเพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือเป็นการให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล เป็นต้น

7. ข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์ คืออะไร ?

ข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์ คือ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีอายุครบกำหนด 20 ปีสำหรับข้อมูลข่าวสารทั่วไป หรือ 75 ปีสำหรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์

ข้อมูลข่าวสารในราชการย่อมเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และด้านวิทยาการต่าง ๆ ในอนาคต การเก็บรักษาเอกสารเหล่านี้หากไปขึ้นอยู่กับความเห็นของแต่ละหน่วยงานจะไม่เหมาะสม โดยมาตรฐานในการคัดเลือกเก็บจะล้มน่าจะสูญเสียดูแลข้อมูลข่าวสารหลายประการที่ควรได้จัดเก็บอีกประการหนึ่งการจัดเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารเก่า ๆ ก็มีเทคนิคเฉพาะที่จะดูแลมิให้บอบสลาย มิใช่เทคนิคที่จะรู้กันทั่วไป ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดเป็นหลักการว่า (1) ข้อมูลข่าวสารใดที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษา หรือ (2) มีอายุครบกำหนดตามมาตรา 26 วรรคสอง จะต้องจัดส่งให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อจะได้คัดเลือกเก็บไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าไม่เช่นนั้นข้อมูลข่าวสารดังกล่าว จะถูกทอดทิ้งเก็บไว้โดยไม่เกิดประโยชน์แก่ประชาชน นอกจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติแล้วอาจมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้หน่วยงานอื่นของรัฐทำหน้าที่คัดเลือกและเก็บรักษาเอกสารประวัติศาสตร์บางประเภทให้ประชาชนศึกษาค้นคว้าได้เช่นกัน ถ้าในอนาคตจะมีการแยกความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการเก็บรักษาเอกสารประวัติศาสตร์

ข้อมูลข่าวสารที่ต้องส่งไปคัดเลือกนี้ไม่ใช่บังคับกับข้อมูลข่าวสารของราชการที่คณะรัฐมนตรีออกระเบียบกำหนดให้ต้องทำลายหรืออาจทำลายได้โดยไม่ต้องรักษา (มาตรา 26) เพราะข้อมูลบางประเภทเห็นได้โดยสภาพว่าไม่มีคุณค่าที่จะเก็บไว้ศึกษา และการเก็บไว้หรือจัดส่งไปให้คัดเลือกจะเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยใช่เหตุ

สิทธิ

ตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ

1. กฎหมายกำหนดให้สิทธิอะไรบ้างแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ ?

สิทธิรับรู้
ข้อมูลข่าวสาร

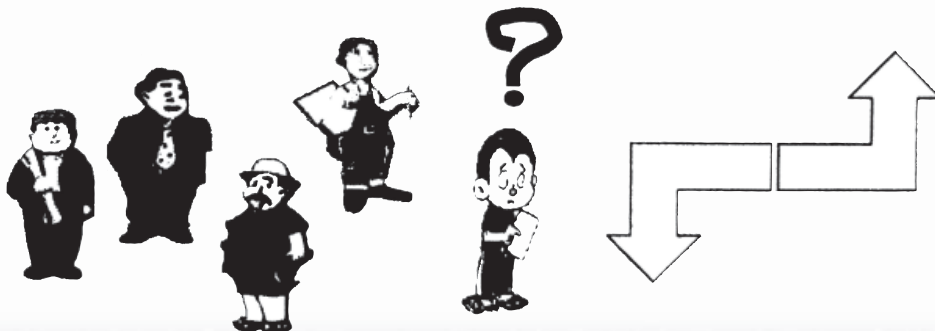

ดังนี้

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดสิทธิสำคัญ ๆ แก่ประชาชน

1. สิทธิ “**ได้รู้ข้อมูลข่าวสารของราชการ**” พระราชบัญญัติได้รองรับสิทธิไว้ ตามมาตรา 7 มาตรา 9 มาตรา 11 และมาตรา 26
2. สิทธิ “**คัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกรณีมีส่วนได้เสีย**” ตามมาตรา 17
3. สิทธิ “**ร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ**” ตามมาตรา 13
4. สิทธิ “**อุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ**” ตามมาตรา 18 และมาตรา 25
5. สิทธิ “**ได้รับการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล**” ตามมาตรา 23 และมาตรา 25

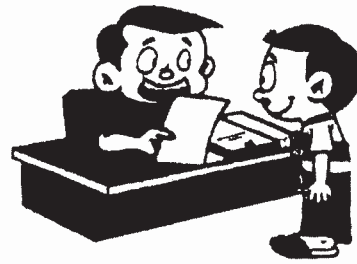
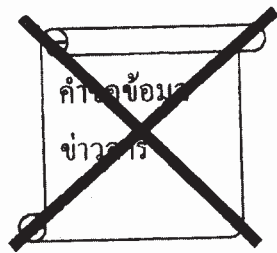
2. หากประชาชนไม่รู้ว่าหน่วยงานของรัฐแห่งใดเป็นผู้จัดเก็บหรือครอบครองข้อมูลข่าวสารที่ต้องการขอ ดู ประชาชนจะอย่างไร ?

ในกรณีที่ประชาชนต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการเรื่องหนึ่งเรื่องใด ให้ศึกษาและพิจารณาก่อนว่า ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการทราบนั้นเกี่ยวข้องกับและอยู่ในความดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งใด แต่ในกรณีที่ ไม่ทราบจริง ๆ ว่า หน่วยงานของรัฐแห่งใดเป็นผู้ครอบครองข้อมูลข่าวสารนั้น ให้ไปยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ ณ หน่วยงานของรัฐที่อยู่ใกล้และสะดวกที่สุด โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับคำขอจะต้องให้คำแนะนำที่ถูกต้องเพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้า

3. หากหน่วยงานของรัฐไม่พิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสาร ประชาชนจะอย่างไร ?

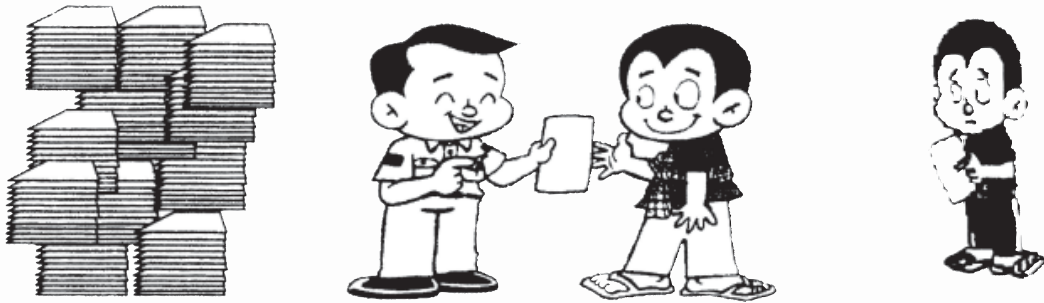
ในกรณีที่ประชาชนได้ไปใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารที่ต้องการจากหน่วยงานของรัฐแห่งใดแล้ว หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นยังทำเพิกเฉยไม่พิจารณาคำขอในเวลาอันสมควร ประชาชนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ไปติดต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ โดยทำหนังสือหรือโดยวาจา ขอทราบผลการพิจารณาโดยยกสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ขึ้นอ้าง และใช้เวลาพอสมควรในการพิจารณาแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
2. ติดตามทวงถามผลการพิจารณาเมื่อครบกำหนดเวลาอันสมควรตามข้อ 1 หากพบว่าเป็นปัญหาระดับเจ้าหน้าที่ให้ขอพบผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น เพื่อเร่งรัดการพิจารณาและแก้ไขปัญหาในระดับหน่วยงาน
3. หากดำเนินการตามข้อ 1 และ 2 ยังไม่บังเกิดผล ให้ใช้สิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยทำเป็นหนังสือถึง

ที่อยู่ ผู้ร้อง	
เรียน	ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10300

4. หากประชาชนทราบว่า ตนเองมีส่วนได้เสียในข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีผู้อื่น มาขอใช้สิทธิตรวจสอบดูข้อมูลข่าวสารนั้น จะทำอย่างไรเพื่อมิให้มีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารนั้น ?

ไม่ว่ากรณีใด ๆ หากผู้ใดทราบว่า การที่หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดอันกระทบถึง ประโยชน์ได้เสียของตนเองก็อาจยื่นคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องได้รับแจ้งจาก เจ้าหน้าที่เสียก่อน ในการนี้เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาคำขอของผู้ขอข้อมูลและคำคัดค้านของผู้ที่มีส่วนได้เสีย ประกอบกัน ถ้าเจ้าหน้าที่มีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน **ผู้คัดค้านมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ภายใน 15 วัน** นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง (มาตรา 18) ในการนี้เจ้าหน้าที่จะเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารนั้นยังมีได้ จนกว่าจะล่วงพ้นระยะเวลาให้อุทธรณ์ได้ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ยื่นอุทธรณ์ หรือไม่ และหากมีการยื่นอุทธรณ์ก็จะต้องเปิดเผยไม่ได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการ วินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 17 วรรคสาม)

5. สิทธิในการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการ ประชาชนผู้ขอจำเป็นต้องมีส่วน ได้เสียในข้อมูลข่าวสารนั้นด้วยหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียหรือไม่ก็ตามย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการนี้ได้ สิทธิได้รื้อนี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการจัดการปกครองในรัฐ สิทธินี้จึงเป็นของคนไทยโดยเฉพาะ สำหรับ คนต่างด้าวหากมีก็จะอยู่ในเรื่องการปกป้องสิทธิของตนเองเท่านั้น มาตรา 9 วรรคสี่ วางหลักว่า คนต่างด้าวจะมี สิทธิเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 ได้หรือไม่ เพียงใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่

คนต่างด้าวนี้ไม่รวมถึงผู้ไม่มีสัญชาติไทยแต่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ (มาตรา 4 นิยามคำว่า “คนต่างด้าว”) เพราะกรณีนั้นผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทยแล้วสมควรมีสิทธิอย่างคนไทยในเรื่องข้อมูลข่าวสารของราชการได้

6. ประชาชนจะใช้สิทธิร้องเรียนหน่วยงานของรัฐได้ในกรณีใดบ้าง ?

ประชาชนสามารถใช้สิทธิร้องเรียนได้ เมื่อเห็นว่าหน่วยงานของรัฐมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในกรณีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กรณีไม่นำข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
2. กรณีไม่จัดข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบดูได้
3. กรณีไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ใช้สิทธิขอ ดู ตามมาตรา 11
4. กรณีไม่ให้คำแนะนำที่ถูกต้องหรือไม่ส่งคำขอให้หน่วยงานผู้จัดทำข้อมูลข่าวสารพิจารณา
ตามมาตรา 12
5. กรณีไม่แจ้งให้ผู้มีประโยชน์ได้เสียเสนอคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ตาม
มาตรา 17
6. กรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตามมาตรา 23
7. กรณีเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของ
ข้อมูล ตามมาตรา 24
8. กรณีกระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลโดยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา 25 (ยกเว้นเป็นกรณีตามมาตรา 25 วรรคสี่)
9. กรณีไม่ส่งมอบข้อมูลข่าวสารประวัติศาสตร์ให้กับหอจดหมายเหตุเพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชน
ได้ศึกษาค้นคว้า ตามมาตรา 26
10. กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือไม่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา 13
11. กรณีไม่ได้รับความสะดวกในการใช้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตาม
มาตรา 13

12. กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่ร้องขอและผู้ร้องขอไม่เชื่อว่าเป็นความจริง (มาตรา 33)

7. ประชาชนจะร้องเรียนหน่วยงานของรัฐได้อย่างไร และร้องเรียนกับใคร ?

ประชาชนมีสิทธิยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

กฎหมายไม่ได้ระบุว่าให้ร้องเรียนด้วยวิธีใด ประชาชนอาจไปร้องเรียนด้วยตนเอง ณ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยให้เจ้าหน้าที่จดบันทึกไว้ให้ หรือส่งทางไปรษณีย์ถึงประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ หรือ ร้องเรียนด้วยวิธีการอื่น

คำแนะนำ : คำร้องเรียนหรือคำอุทธรณ์ควรจัดทำเป็นหนังสือ เพื่อประโยชน์ของผู้ร้องเรียน

● การเขียนคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ

ประชาชนจะใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการได้โดยต้องยื่นคำขอ แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าคำขอนั้นต้องเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม การเขียนคำขอก็เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด และทำให้มีหลักฐานชัดเจนทั้งผู้ขอและส่วนราชการ ในกรณีที่ต้องการเขียนคำขอ ควรเขียนให้ถูกต้องครบถ้วนในรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ขอข้อมูล และรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่ขอให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น การขอดูเอกสารสัญญาขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรระบุว่า สัญญาเรื่องอะไร ทำสัญญาเมื่อวันที่เท่าใด หรือการขอรายงานการประชุมของ อบต. ควรเขียนให้ชัดเจนว่าเป็นรายงานการประชุมเกี่ยวกับเรื่องอะไร หรือเป็นการประชุมของกรรมการชุดใด และเป็นการประชุมครั้งที่เท่าใด เป็นต้น

● วิธีการเขียนคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการ

1. รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ขอข้อมูล มีดังนี้
 - ชื่อ ที่อยู่ สถานที่ติดต่อได้สะดวก และหมายเลขโทรศัพท์
 - วันที่ยื่นคำขอ

2. รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่ขอ มีดังนี้
 - ขอเอกสารหรือแฟ้ม หากไม่ทราบให้ระบุชื่อ รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพอเข้าใจได้
 - ระบุวิธีการที่ต้องการได้ข้อมูล เช่น ต้องการดู ต้องการสำเนา ต้องการสำเนาที่มีการรับรองความถูกต้อง เป็นต้น

3. ระบุเหตุผลที่ขอข้อมูล (กฎหมายมิได้กำหนดว่าผู้ขอข้อมูลต้องแสดงเหตุผลประกอบการขอข้อมูลข่าวสาร แต่หากผู้ขอระบุเหตุผลไว้ในคำขอก็จะเป็นประโยชน์ในกรณีที่เจ้าหน้าที่จะได้นำไปใช้ประกอบการใช้ดุลยพินิจในกรณีที่อาจจำเป็นต้องชี้แจงน้ำหนักเหตุผลระหว่างประโยชน์ของราชการกับประโยชน์ของเอกชนอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ขอว่าสมควรจะให้ข้อมูลแก่ผู้ขอหรือไม่)

● การร้องเรียน

เมื่อหน่วยงานของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 (มาตรา 13 และมาตรา 33) ประชาชนมีสิทธิยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีขั้นตอนและวิธีการร้องเรียน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการร้องเรียน

- 1) พิจารณาว่าพฤติการณ์หรือการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐมีลักษณะตามกรณีต่างๆ ในข้อ 6 (หน้า 21-22)
- 2) ยื่นหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นมายื่นแทนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ทันที โดยยื่นที่สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือจะส่งหนังสือร้องเรียนทางไปรษณีย์ก็ได้ (การเจ้าหน้าที่ซองจดหมาย ดูในหน้า 19)
- 3) รอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

2. ข้อความที่ควรระบุในหนังสือร้องเรียน

- 1) รายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้ร้องเรียน ประกอบด้วย
 - ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ หรือสถานที่ติดต่อโดยสะดวก และหมายเลขโทรศัพท์
 - วันที่ที่ยื่นคำร้องเรียน
- 2) รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงานและการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย
 - ชื่อหน่วยงาน
 - ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เป็นการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 3) เอกสารประกอบอื่น ๆ (ถ้ามี)

หากมีเอกสารประกอบอื่น ๆ เช่น คำร้องขอข้อมูลข่าวสาร หรือหนังสือแจ้งการปฏิเสธการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งหากผู้ร้องจะแนบไปด้วยก็จะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการ ซึ่งจะได้นำไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียนนั้น ๆ ต่อไป

3. ข้อแนะนำในการเขียนหนังสือร้องเรียน

- 1) ควรใช้ถ้อยคำสุภาพ
- 2) ระบุข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน
- 3) พยายามหลีกเลี่ยงการร้องเรียนที่ใช้ถ้อยคำเสียดสี ดูหมิ่น หรือพาดพิงไปถึงบุคคลอื่น
- 4) ถ้ามีข้อขัดข้องในการเขียนหนังสือร้องเรียน สามารถขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ชั้น 2) ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10300 หรือโทรศัพท์ 0 2282 1366 โทรสาร 0 2281 8543

8. ประชาชนจะใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการในกรณีใดได้บ้าง ?

อุทธรณ์ได้ 3 กรณีครับ

1. ไม่ยอมเปิดเผย
2. ไม่รับฟังคำคัดค้าน
3. ไม่ยอมแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

การอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ประชาชนจะสามารถอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้ 3 กรณี คือ

- 1) กรณีหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ได้มีคำขอ
- 2) กรณีหน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่รับฟังคำคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งบุคคลผู้คัดค้านทราบว่า ตนมีประโยชน์ได้เสีย และผู้มีประโยชน์ได้เสียนั้นได้เสนอคำคัดค้านพร้อมเหตุผลประกอบเพื่อให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแล้ว
- 3) กรณีหน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามคำขอ เมื่อบุคคลใดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน ซึ่งหน่วยงานของรัฐจัดเก็บไว้ไม่ถูกต้องตามที่เป็นอย่างจริง และได้ยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ถูกต้อง

ทั้ง 3 กรณีดังกล่าว ประชาชนมีสิทธิยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อพิจารณาส่งคำอุทธรณ์ให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

9. ประชาชนจะอุทธรณ์ได้อย่างไร และอุทธรณ์ต่อใคร ?

ประชาชนมีสิทธิยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อพิจารณาส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารนั้น ดำเนินการพิจารณาวินิจฉัย โดยมีขั้นตอนและวิธีการอุทธรณ์ ดังนี้

- 1) พิจารณาว่าหน่วยงานของรัฐได้กระทำหรือปฏิบัติตามกรณีดังกล่าวตามข้อ 8 แล้วหรือไม่
- 2) ยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยผ่านคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ หรือส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ที่ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ชั้น 2) ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 0 2281 8559 โทรสาร 0 2281 8543
- 3) รอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในเวลา 60 วัน

● ข้อความที่ควรระบุในหนังสืออุทธรณ์

- 1) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้อุทธรณ์ ได้แก่
 - ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ หรือสถานที่ติดต่อโดยสะดวก และหมายเลขโทรศัพท์
 - วันที่ยื่นคำอุทธรณ์
 - 2) รายละเอียดเกี่ยวกับหน่วยงาน และการกระทำที่เป็นเหตุให้ท่านยื่นคำอุทธรณ์ ได้แก่
 - ชื่อหน่วยงาน
 - ข้อเท็จจริง หรือ พหุติการณ์และการกระทำ หรือคำสั่งที่เป็นมูลเหตุให้ท่านยื่นคำอุทธรณ์
- โดยระบุให้ชัดเจนว่าเป็นกรณีไม่เปิดเผยข้อมูลที่ท่านขอ หรือไม่รับฟังคำคัดค้านของท่าน หรือไม่ยอมแก้ไขหรือลบข้อมูลที่ท่านขอให้แก้ไข

- รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นเหตุให้ท่านอุทธรณ์ โดยควรระบุให้ละเอียดชัดเจน และเข้าใจได้ว่าข้อมูลที่ท่านขอ ดู หรือข้อมูลที่ท่านคัดค้านในฐานะผู้มีส่วนได้เสีย หรือข้อมูลที่ท่านต้องการให้แก้ไขหรือลบ เป็นเรื่องอะไร โดยระบุให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรระบุชื่อและประเภท ตลอดจนหมายเลขและวันที่ที่กำหนดในเอกสารไว้ด้วย (ถ้ามี)

3) เอกสารประกอบ (ถ้ามี)

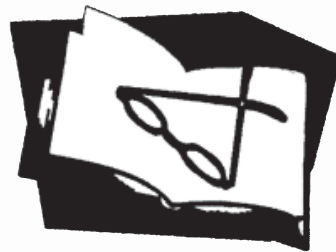
หากผู้อุทธรณ์มีเอกสารประกอบ เช่น สำเนาคำร้องขอข้อมูลข่าวสาร และหรือหนังสือแจ้งคำสั่งของหน่วยงานที่สั่งไม่เปิดเผย หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของท่าน หรือคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลที่ท่านต้องการให้แก้ไข ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) หากจะแนบไปกับคำอุทธรณ์ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะได้นำไปใช้ประกอบการวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อไปได้

ช้อยกเว้น และกระบวนการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

1. มีข้อมูลข่าวสารของราชการลักษณะใดบ้างที่หน่วยงานของรัฐสามารถใช้ดุลยพินิจปฏิเสธคำขอข้อมูลข่าวสารนั้นได้ ?

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดให้สิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยการเปิดเผยเป็นหลัก ส่วนการไม่เปิดเผยจะเป็นเพียงช้อยกเว้น และปกปิดได้เท่าที่จำเป็น โดยกฎหมายจำกัดไว้ดังนี้

ช้อยกเว้นที่ 1 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ เป้าหมายหลักของการรวมตัวเป็นรัฐคือ ความมั่นคงของประเทศเพราะเป็นหลักประกันพื้นฐานในการอำนวยให้ชีวิตประชาชนดำเนินไปในสังคมได้อย่างสงบสุข หากความมั่นคงในที่นี้มีความหมายกว้างรวมถึงความมั่นคงในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ การปกครองภายในประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การทหาร เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา วิทยาการ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ แม้ความหมายของความมั่นคงจะกว้าง แต่ความสำคัญอยู่ที่น้ำหนักของเรื่องว่าสำคัญถึงระดับกระทบถึงความเป็นอยู่ของประเทศจริงหรือไม่

ช้อยกเว้นที่ 2 ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย กฎหมายเป็นมาตรการที่รัฐจัดให้มีเพื่อบังคับให้เกิดผลตามความต้องการของสังคม และกฎหมายต่าง ๆ จะบังเกิดผลได้ต่อเมื่อมีกลไกบังคับให้เกิดผล กฎหมายส่วนใหญ่จะมีกลไกบังคับโดยเจ้าหน้าที่ ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารใด หากทำให้ **“การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์”** แล้ว กฎหมายก็ให้เจ้าหน้าที่อาจมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้ เพราะย่อมเป็นการขัดต่อความมุ่งหมายของสังคม สำหรับแง่มุมที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เกิดผลนั้น กฎหมายมิได้จำกัดว่าต้องเป็นเรื่องประเภทใดอาจเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ หรือแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารก็ได้

ข้อยกเว้นที่ 3 ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับความเห็นภายใน ในการทำงานของหน่วยงานของรัฐมักมีเจ้าหน้าที่เสนอความเห็นกันหลายชั้น ในระหว่างนั้นก็ยังไม่เกิดข้อยุติ เรื่องที่กำลังดำเนินการอาจมีข้อเสนออย่างหนึ่ง แต่ในชั้นที่สุดอาจจบลงเป็นอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ดังนั้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีอิสระในการเสนอความเห็นได้เต็มที่โดยไม่ถูกรบกวนก่อนมีผลยุติ กฎหมายจึงให้เจ้าหน้าที่อาจมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอันเป็นความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานได้ (เว้นแต่เป็นเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น เช่น ในการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หรือการจัดทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น) และแม้จะล่วงพ้นจนเกิดข้อยุติและจะยังคงคำสั่งมิให้เปิดเผยต่อไปก็ได้ อย่างไรก็ตามถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่า มีเรื่องสำคัญที่จะกระทบผลสำเร็จในการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐจะสั่งให้เปิดเผยเมื่อเกิดผลยุติแล้วก็ได้ อนึ่ง **กรณีที่จะไม่เปิดเผยนี้ต้องเป็นส่วนของความเห็นเท่านั้น ไม่รวมไปถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ใช้เป็นข้อเท็จจริงในการพิจารณา**

ข้อยกเว้นที่ 4 ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของบุคคล รัฐมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของสมาชิกในสังคม ข้อมูลข่าวสารใดหากจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงอาจมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้ แต่ในหลายกรณีอาจต้องมีการชั่งน้ำหนักของประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชีวิตของคนหนึ่งคนหากจำเป็นอาจจะต้องแลกกับชีวิตของคนร้อยคนหรือกับความมั่นคงที่สำคัญของประเทศก็ได้ เป็นต้น

ข้อยกเว้นที่ 5 ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ข้อมูลข่าวสารของราชการอาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับเอกชนคนใดคนหนึ่งก็ได้ มาตรา 15 (5) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารฯ ก็ได้วางหลักว่า ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลใดถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร เจ้าหน้าที่อาจมีคำสั่งไม่ให้เปิดเผยก็ได้ อนึ่ง มาตรา 15 (5) นี้ได้กล่าวถึง “รายงานการแพทย์” ด้วย ซึ่งโดยแท้จริงแล้วก็ยังเป็นเพียงการขยายความเพราะรายงานการแพทย์เป็น “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” อย่างหนึ่งตามคำนิยามในมาตรา 4

ข้อยกเว้นที่ 6 ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับกรณีกฎหมายหรือบุคคลเจ้าของข้อมูลกำหนดมิให้เปิดเผย ถ้ากฎหมายใดห้ามเปิดเผยข้อมูลข่าวสารใด ก็ย่อมต้องบังคับตามกฎหมายนั้น เช่น การเปิดเผยว่ามีลิขสิทธิ์ต่อสาธารณชนเป็นสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ (มาตรา 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537) การห้ามเจ้าหน้าที่เปิดเผยรายละเอียดในการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ก่อนที่อธิบดีจะสั่งให้ประกาศโฆษณา คำขอนั้นได้ (มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522) ส่วนข้อมูลข่าวสารที่เอกชนผู้ให้มาไม่ประสงค์ให้เปิดเผยย่อมเป็นไปตามข้อเท็จจริง ขณะที่ได้ให้ข้อมูลข่าวสารมาว่าได้แสดงความประสงค์ไว้เช่นใด ซึ่งอาจเป็นกรณีโดยแจ้งชัดหรือโดยปริยายก็ได้ การที่กฎหมายให้หน่วยงานของรัฐปกปิดในกรณีเช่นนี้ได้ก็เพื่อให้ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องหากหน่วยงานของรัฐไม่รักษาความไว้วางใจที่ให้ข้อมูลข่าวสารมา และกลับนำไปเปิดเผยเสีย ต่อไปเอกชนจะไม่เชื่อถือให้ข้อมูลข่าวสารใด ๆ แก่หน่วยงานของรัฐอีก

2. ถ้าหน่วยงานปฏิเสธหรือมีคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ร้องขอ ประชาชนจะมีสิทธิหรือได้รับการเยียวยาอย่างไรบ้าง ?

“ผมมาขอยื่นคำอุทธรณ์คำสั่ง
ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
ของหน่วยงานของรัฐครับ”

กรณีที่ประชาชนไปใช้สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยการยื่นคำขอและหน่วยงานของรัฐปฏิเสธไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนผู้ขอทราบ ประชาชนมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารทันทีที่หน่วยงานนั้นมีคำสั่งปฏิเสธ สิทธิดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อภายหลังจากหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งปฏิเสธแล้ว และกฎหมายกำหนดให้ต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น แต่ถ้าหน่วยงานไม่แจ้งสิทธิดังกล่าวให้ทราบ ระยะเวลาอุทธรณ์จะขยายเป็น 1 ปี และเมื่อได้มีการยื่นคำอุทธรณ์แล้ว เรื่องอุทธรณ์ของท่านจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นองค์กรตามกฎหมายที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด โดยคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารถือเป็นที่สุด

3. ใครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องเรียนของประชาชน และมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร ?

ผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย กรณีเรื่องร้องเรียน คือ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.) โดยมีขั้นตอนแสดงได้ ดังนี้

กระบวนการขั้นตอนเรื่องร้องเรียน

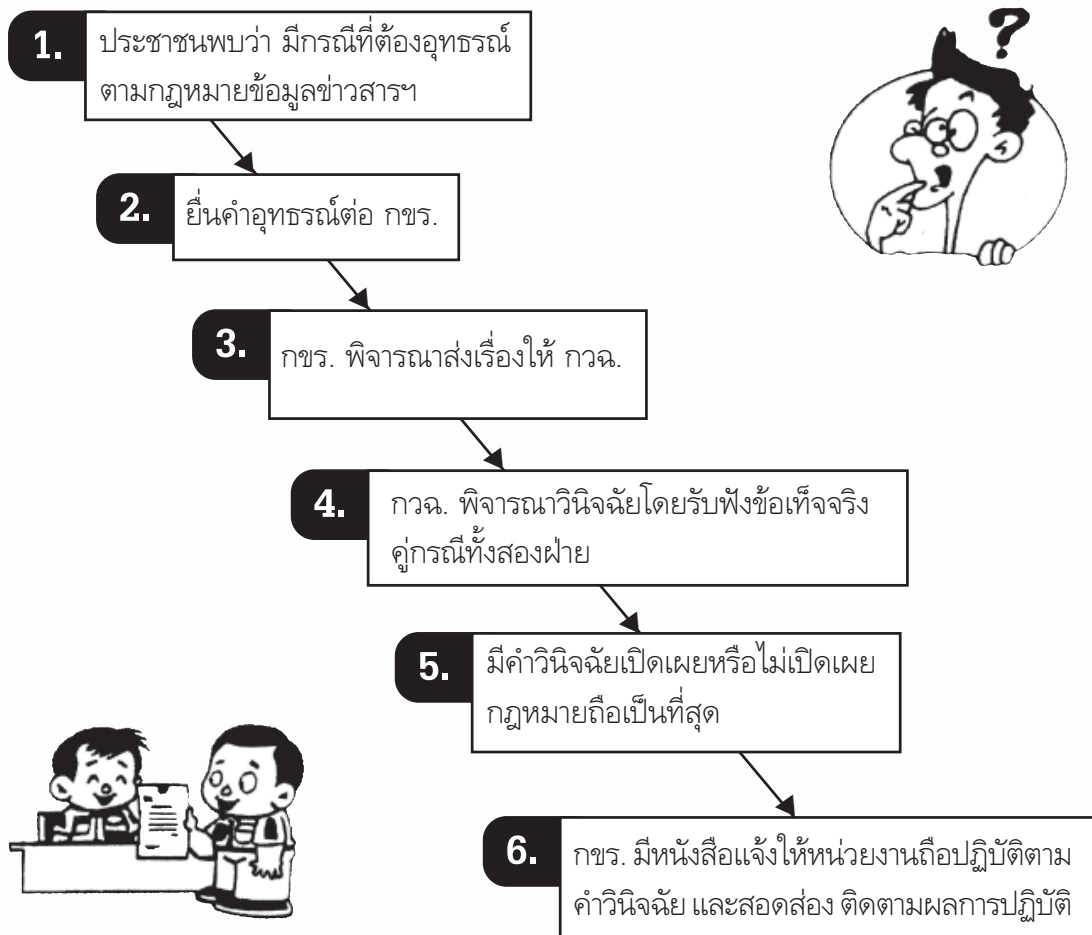
หมายเหตุ : คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.)
สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.)

4. ใครเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยคำอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐ และมีขั้นตอนดำเนินการอย่างไร ?

ผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย กรณีเรื่องอุทธรณ์ตามกฎหมายข้อมูลข่าวสาร คือ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวจ.) โดยมีขั้นตอนแสดงได้ ดังนี้

กระบวนการขั้นตอนเรื่องอุทธรณ์

หมายเหตุ : คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (กขร.)
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวจ.)

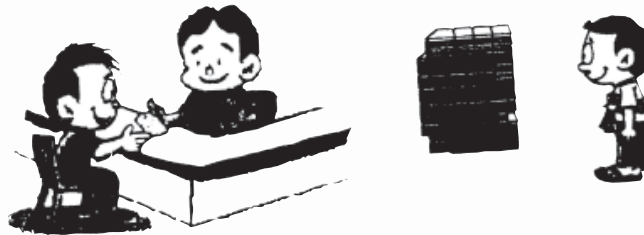

5. ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เปิดเผยได้นั้น ประชาชนจะขอคัดสำเนาและให้มีการรับรองสำเนาถูกต้องได้หรือไม่ และต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือไม่ ?

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดให้ การขอสำเนาและขอให้รับรองสำเนาถูกต้องเป็นสิทธิประการหนึ่ง ดังนั้น เมื่อประชาชนได้ใช้สิทธิขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 หรือใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 11 แล้ว กฎหมายยังกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิขอสำเนาและขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องได้ด้วย โดยหน่วยงานของรัฐอาจวางหลักเกณฑ์เรียกค่าธรรมเนียมได้ เพราะการได้สำเนาเป็นประโยชน์เฉพาะตัวของประชาชนแต่ละคน อย่างไรก็ตาม การเรียกค่าธรรมเนียมของหน่วยงานหากเรียกเก็บในอัตราที่สูงกว่าอัตราที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารกำหนดไว้แล้ว ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก่อนและต้องคำนึงถึงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประกอบกันด้วย

6. ข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีคำขอมืออะไรบ้าง และหน่วยงานของรัฐมีหลักการเกี่ยวกับการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนั้นอย่างไร ?

ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้นั้น เป็นข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญรองลงมาจากประเภทที่ต้องจัดพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 ซึ่งประชาชนควรได้รู้ กฎหมายจึงมีการวางระบบเอื้ออำนวยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ได้โดยสะดวก

● ประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนตรวจดู

1. ข้อมูลข่าวสารที่เป็นผลการพิจารณาที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน

ผลการพิจารณา (คำวินิจฉัยหรือคำสั่ง) เป็นการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนควรรู้เพื่อจะได้ทราบว่ากรณีของตนจะมีผลเช่นเดียวกับการพิจารณา

ที่เคยมีมาแล้วหรือไม่ เพราะผลการพิจารณาในอดีตอาจเป็นบรรทัดฐานที่จะนำมาใช้อีกได้ มาตรา 9 (1) จึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้ประชาชนได้ตรวจสอบ โดยให้รวมความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้รู้ว่าผลการพิจารณานั้นมีผลหนักแน่นเพียงใด และในที่สุดได้ถือปฏิบัติเช่นใด

2. ข้อมูลข่าวสารที่เป็นนโยบาย การตีความแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ เป็นสิ่งที่ประชาชนควรได้รับรู้เพราะจะเกิดเป็นผลปฏิบัติจริง ๆ ในปัจจุบันทำนองเดียวกับสิ่งที่กล่าวมาในข้อ 1 ดังนั้น นโยบายที่กำหนดไว้หรือการตีความการใช้กฎหมายใด ๆ แม้ไม่เข้าข่ายเป็นกฎที่ต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4) แต่อาจมีผลต่อเอกชนในปัจจุบันก็ต้องนำมาจัดไว้ให้ประชาชนตรวจสอบได้

3. ข้อมูลข่าวสารที่เป็นแผนงานโครงการ และงบประมาณ เอกสารงบประมาณ ที่ผ่านมา ไม่เปิดเผยทั่วไป ทำให้เป็นประโยชน์ต่อผู้รับเหมาเพียงบางราย หนึ่ง เอกสารงบประมาณเกี่ยวกับแผนงานและโครงการนี้เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานในปีนั้น ๆ มาตรา 9 (3) จึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดแผนงานโครงการและงบประมาณของปีที่กำลังดำเนินการอยู่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้

4. คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางหรือคำสั่งเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งแน่นอนว่าหากมีกรณีใดเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจะปฏิบัติตามคู่มือนั้น ดังนั้น มาตรา 9 (4) จึงบังคับให้จัดคู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานให้ประชาชนได้ตรวจสอบด้วย แต่ทั้งนี้เฉพาะที่เป็นคู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานที่มีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชนเท่านั้น ส่วนคู่มือหรือคำสั่งใดหากเปิดเผยออกไปจะกระทบถึงผลสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานของรัฐอาจไม่เปิดเผยก็ได้

5. สิ่งพิมพ์ที่อ้างอิงถึงในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 7 วรรคสอง ข้อมูลข่าวสารที่แพร่หลาย เป็นสิ่งพิมพ์แล้วไม่ต้องนำลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาอีก เพื่อลดความซ้ำซ้อนสิ้นเปลือง แต่ถึงกระนั้น มาตรา 9 (5) ก็บังคับให้ต้องจัดให้มีสิ่งพิมพ์นั้นไว้ให้ประชาชนตรวจสอบได้เพื่อป้องกันปัญหาในกรณีจัดหาภายหลังไม่สะดวก

6. สัญญาสำคัญของรัฐ สัญญาในการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐโดยทั่วไปย่อมไม่เป็นความลับ แต่ที่ผ่านมามากไม่เปิดเผยเท่าที่ควร ทำให้ประชาชนขาดข้อมูลในการศึกษาติดตามการงานของรัฐ จนบางครั้งปรากฏว่ามีสัญญาบางกรณีที่ทำไปโดยรัฐเสียเปรียบหรือไม่สำเร็จตามที่มุ่งหมาย มาตรา 9 (6) จึงกำหนดให้จัดสัญญาดังต่อไปนี้ ไว้ให้ประชาชนตรวจสอบเพื่อความสะดวกในการศึกษาข้อมูล

ก. **สัญญาสัมปทาน** ได้แก่ สัญญาที่รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การเดินทางรถประจำทาง หรือสัญญาให้เอกชนจัดทำประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การทำไม้ หรือทำเหมืองแร่ ฯลฯ

ข. **สัญญาผูกขาดตัดตอน** คือ สัญญาที่ให้สิทธิเอกชนกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้แต่เพียงผู้เดียว เช่น สัญญาให้ผลิตสุรา เป็นต้น

ค. **สัญญาร่วมทุนกับเอกชน** ในการจัดทำบริการสาธารณะ คือ กิจการที่เป็นของรัฐแต่มีการร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำ เช่น สัญญาให้บริการโทรศัพท์ เป็นต้น

7. มติคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายและคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี โดยที่เห็นว่ามติของคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการเหล่านี้มีความสำคัญในการบริหารราชการที่ประชาชนควรได้รู้ กฎหมายจึงกำหนดให้จัดข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ให้ประชาชนตรวจสอบ และจะต้องระบุชื่อรายงานและข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการพิจารณาด้วย

8. ข้อมูลข่าวสารอื่น คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอาจกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารใด ๆ ให้ประชาชนตรวจสอบเพิ่มเติมได้ตามมาตรา 9 (8)

● หลักเกณฑ์และวิธีการจัดให้ประชาชนตรวจสอบ

การจัดให้ประชาชนได้ตรวจสอบ (public inspection) จะต้องทำเช่นใด มาตรา 9 กำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้ได้มาตรฐานตามความมุ่งหมายของกฎหมายและสอดคล้องกับภาวะทางการเงินและความจำเป็นในการบริหารประเทศในแต่ละสมัย ซึ่งปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังนี้

1. ต้องมีสถานที่เฉพาะสำหรับประชาชนสามารถใช้ตรวจสอบและศึกษาได้โดยสะดวกตามสมควร ตามกำลังบุคคลและงบประมาณ ทั้งนี้เพื่อความเป็นส่วนตัวในการตรวจสอบและศึกษา

2. ต้องจัดให้มีตรรกะที่มีรายละเอียดเพียงพอให้ประชาชนสามารถเข้าใจวิธีการค้นหาได้โดยสะดวก กล่าวคือ มิใช่ต้องคอยสอบถามหรือขอให้เจ้าหน้าที่ต้องช่วยเหลือมากเกินไป อันจะทำให้การตรวจสอบชะงักและขาดความเป็นส่วนตัวในการศึกษา ส่วนการค้นหาจะใช้ดัชนีเป็นบัตรรายการอย่างห้องสมุดหรือระบบบริการของคอมพิวเตอร์ก็ได้

3. ข้อมูลข่าวสารที่จัดให้ตรวจสอบ ประชาชนต้องสามารถตรวจสอบเองได้โดยสะดวก เช่นสามารถหยิบหาเองได้ เป็นต้น ในกรณีที่มีความจำเป็นเรื่องสถานที่อาจแยกเก็บและให้บริการ ณ สถานที่แยกกันก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงความสะดวกของประชาชนผู้ตรวจสอบด้วย

4. ในกรณีหน่วยงานของรัฐเห็นว่าจำเป็นต้องมีระเบียบเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการเข้าใช้บริการหรือความปลอดภัยของข้อมูลข่าวสาร การกำหนดระเบียบจะต้องคำนึงถึงความสะดวกในการตรวจสอบของประชาชนด้วย

5. การจัดสถานที่ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ อาจจัดไว้ที่ห้องสมุดของหน่วยงานอื่น หรือสถานที่ของเอกชนที่อยู่ใกล้เคียงกับที่ตั้งหน่วยงานของรัฐนั้นก็ได้

ตามผมไปใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กันเถอะครับ

สาระสำคัญ และขอบเขตการใช้สิทธิ ตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
หลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย	<p>เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น สมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของราชการโดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ้งชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่ง ประกอบกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้</p>	
การประกาศกฎหมายข้อมูลข่าวสารในราชกิจจานุเบกษา	<p>เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2540 เล่ม 114 ตอนที่ 46 ก</p>	<p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี</p>
วันบังคับใช้กฎหมายข้อมูลข่าวสาร	<p>วันที่ 9 ธันวาคม 2540</p>	<p>ในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี</p>
คำนิยาม “ข้อมูลข่าวสาร”	<p>หมายความว่า สิ่งที่มีสื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงข้อมูลหรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผนผัง ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งนั้นบันทึกไว้ปรากฏได้</p>	<p>มาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ</p>

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
<p>“ข้อมูลข่าวสารของราชการ”</p> <p>“หน่วยงานของรัฐ”</p> <p>“เจ้าหน้าที่ของรัฐ”</p> <p>“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล”</p>	<p>หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน</p> <p>หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ</p> <p>หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แฝงบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย</p>	<p>ส่วนกลาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระทรวง ทบวง กรม <p>ส่วนภูมิภาค</p> <ul style="list-style-type: none"> - จังหวัด อำเภอ <p>ส่วนท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เทศบาล - อบจ. - อบต. - กทม. - เมืองพัทยา
<p>องค์กรตามกฎหมาย</p> <p>1. คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ</p>	<p>องค์ประกอบ : ประกอบด้วย รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานประมาทและผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจากภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกเก้าคนเป็นกรรมการ</p> <p>อำนาจหน้าที่ :</p> <p>(1) สอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>มาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ</p> <p>องค์ประกอบ จำนวน 23 คน :</p> <ul style="list-style-type: none"> - รมต. ที่ 1 นรม. มอบหมาย - กรรมการโดยตำแหน่ง 13 คน - กรรมการแต่งตั้ง 9 คน (ผู้ทรงคุณวุฒิ) : อยู่ในวาระ 3 ปี

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
	<p>(2) ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ได้รับคำขอ</p> <p>(3) เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงหรือระเบียบของคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(4) พิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียนตามมาตรา 13</p> <p>(5) จัดทำรายการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม แต่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง</p> <p>(6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้</p> <p>(7) ดำเนินการเรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย</p>	
2. คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร	<p>องค์ประกอบ : ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการ</p> <p>อำนาจหน้าที่ : พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านตามมาตรา 17 และคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา 25</p> <p>คำวินิจฉัย : คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่สุดและในการมีคำวินิจฉัยจะมีข้อสังเกตเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีใดตามที่เห็นสมควรก็ได้</p>	<p>มาตรา 35 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ</p> <p>องค์คณะ ต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่า 3 คน อยู่ในวาระ 3 ปี</p>
3. สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ	<p>องค์กร : ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี</p> <p>หน้าที่ :</p> <p>(1) ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการให้แก่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร</p>	<p>มาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ กำหนดให้เป็นหน่วยราชการระดับกอง</p>

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
	(2) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ และ (3) ให้คำปรึกษาแก่เอกชนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้	
สิทธิตามกฎหมาย 1. สิทธิได้รู้ 1.1 สิทธิได้รู้ตาม มาตรา 7	หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา (1) โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน (2) สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน (3) สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ (4) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบแบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง (5) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ข้อมูลข่าวสารใดที่ได้มีการจัดพิมพ์เพื่อให้แพร่หลายตามจำนวนพอสมควรแล้ว ถ้ามีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาโดยอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์นั้นก็ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติวรรคหนึ่งแล้วให้หน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งไว้เผยแพร่เพื่อขยายหรือจำหน่ายจ่ายแจก ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นตามที่เห็นสมควร	มาตรา 7 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ประชาชนมีสิทธิตรวจสอบ หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ 1. นำลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา 2. จัดพิมพ์เผยแพร่เพื่อจำหน่ายจ่ายแจก
1.2 สิทธิตรวจสอบตาม มาตรา 9	ภายใต้บังคับมาตรา 14 และมาตรา 15 หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด (1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว (2) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4) (3) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ	มาตรา 9 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ประชาชน - ใช้สิทธิตรวจสอบเอง หน่วยงานของรัฐ - มีหน้าที่ 1. จัดสถานที่ ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา 2. นำข้อมูลข่าวสารมาตั้งแสดงในสถานที่ตามข้อ 1 3. จัดทำดัชนีสำหรับค้นหา

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
	<p>(4) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบถึงสิทธิหน้าที่ของเอกชน</p> <p>(5) สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงตามมาตรา 7 วรรคสอง</p> <p>(6) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ</p> <p>(7) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมายหรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ให้ระบุนายชื่อรายงานทางวิชาการรายงานข้อเท็จจริงหรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย</p> <p>(8) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด ข้อมูลข่าวสารที่จัดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีส่วนที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 อยู่ด้วย ให้ลบหรือตัดทอนหรือทำโดยประการอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนนั้น</p>	<p>4. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าตรวจดู</p>
1.3 สิทธิขอข้อมูลตาม มาตรา 11	<p>นอกจากข้อมูลข่าวสารของราชการที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้วหรือที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้แล้วหรือที่มีการจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าตามมาตรา 26 แล้ว ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการและคำขอของผู้นั้นระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควรให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร เว้นแต่ผู้นั้นขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร</p> <p>ข้อมูลข่าวสารของราชการใดมีสภาพที่อาจบอบสลายง่าย หน่วยงานของรัฐจะขอขยายเวลาในการจัดหาให้หรือจะจัดทำสำเนาให้ในสภาพอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ข้อมูลข่าวสารนั้นก็ได้</p> <p>ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐจัดหาให้ตามวรรคหนึ่งต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้วในสภาพที่พร้อมจะให้ได้ มิใช่เป็นการต้องไปจัดทำวิเคราะห์ จำแนก รวบรวม หรือจัดทำขึ้นใหม่ เว้นแต่เป็นการแปรสภาพเป็นเอกสารจากข้อมูลข่าวสารที่บันทึกไว้ในระบบคอมพิวเตอร์</p>	<p>มาตรา 11 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ</p> <p>ประชาชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้สิทธิโดยการยื่นคำขอ <p>หน่วยงานของรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีหน้าที่ 1. บริการ อำนวยความสะดวก 2. พัฒนาระบบจัดเก็บเอกสาร 3. จำแนกประเภทข้อมูลข่าวสาร 4. จัดหาข้อมูลให้ตามคำขอ 5. คัดสำเนาและรับรองสำเนา

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
	<p>หรือระบบอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่ากรณีที่ขออนุญาตใช้การแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าและเป็นเรื่องที่ทำเป็นเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพสำหรับผู้นั้นหรือเป็นเรื่องที่จะเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ หน่วยงานของรัฐจะจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้ก็ได้</p> <p>บทบัญญัติวรรคสามไม่เป็นการห้ามหน่วยงานของรัฐที่จะจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการใดชิ้นใหม่ให้แก่ผู้ร้องขอหากเป็นการสอดคล้องด้วยอำนาจหน้าที่ตามปกติของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว</p> <p>ให้นำความในมาตรา 9 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่มาใช้บังคับแก่การจัดหาข้อมูลข่าวสารให้ตามมาตรานี้ โดยอนุโลม</p>	
1.4 สิทธิได้รับสำเนาและขอให้รับรองสำเนาถูกต้อง	<p>บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตามย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้ในกรณีที่เหมาะสมควรหน่วยงานของรัฐโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จะวางหลักเกณฑ์เรียกค่าธรรมเนียมในการนั้นก็ได้ โดยให้คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประกอบด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น</p>	<p>มาตรา 9 และ 11 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารประชาชน</p> <p>ประชาชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้สิทธิขอสำเนา <p>หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คัดสำเนาและรับรองสำเนา 2. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม
2. สิทธิคัดค้านการเปิดเผย	<p>มาตรา 17 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ผู้นั้นเสนอคำคัดค้านภายในเวลาที่กำหนดแต่ต้องให้เวลาอันสมควรที่ผู้นั้นอาจเสนอคำคัดค้านได้ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง</p> <p>ผู้ที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หรือผู้ที่ทราบว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของตน มีสิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้โดยทำเป็นหนังสือถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบ</p> <p>ในกรณีที่มีการคัดค้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องพิจารณาคำคัดค้านและแจ้งผลการพิจารณาให้</p>	<p>มาตรา 17 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารประชาชน</p> <p>ประชาชนทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยื่นคำขอข้อมูล <p>ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> - คัดค้าน - ใช้สิทธิคัดค้านพร้อมแสดงเหตุผล - ใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน <p>หน่วยงานของรัฐ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีหน้าที่

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
	ผู้คัดค้านทราบโดยไมชักช้า ในกรณีที่คำสั่งไม่รับฟัง คำคัดค้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร นั้นมิได้จนกว่าจะล่วงพ้นกำหนดเวลาอุทธรณ์ตาม มาตรา 18 หรือจนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารได้มีคำวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น ได้ แล้วแต่กรณี	1. แจ้งผู้มีส่วนได้เสีย คัดค้าน 2. พิจารณาคำคัดค้าน
3. สิทธิร้องเรียน	มาตรา 13 ผู้ใดเห็นว่าหน่วยงานของรัฐไม่จัดพิมพ์ ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 หรือไม่จัดข้อมูลข่าวสาร ไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้มาตรา 9 หรือไม่จัดทำข้อมูล ข่าวสารให้แก่ตนตามมาตรา 11 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าหรือเห็นว่า ตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มีเหตุอันสมควรผู้นั้นมี สิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการ เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านตามมาตรา 17 หรือคำสั่ง ไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตามมาตรา 25 ในกรณีที่มีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการตาม ววรรคหนึ่ง คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องเรียน ในกรณีที่มี เหตุจำเป็นให้ขยายเวลาออกไปได้ แต่ต้องแสดงเหตุผล และรวมเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหกสิบวัน	มาตรา 13 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ประชาชน - ใช้สิทธิร้องเรียน หน่วยงานของรัฐ - มีพฤติกรรมการฝ่าฝืนไม่ ปฏิบัติตามกฎหมาย คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ - มีหน้าที่พิจารณาคำ ร้องเรียน - ต้องพิจารณาให้แล้ว เสร็จภายใน 30 วัน
4. สิทธิอุทธรณ์	มาตรา 18 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งมิให้ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 หรือมีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของผู้มีประโยชน์ได้เสีย ตามมาตรา 17 ผู้นั้นอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัย การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ มาตรา 25 ววรรคสี่ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารให้ตรงตามที่มี คำขอ ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัย การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ รับแจ้งคำสั่ง ไม่ยินยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูล ข่าวสาร โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการและไม่ว่า	มาตรา 18 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ประชาชน - ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ 3 กรณี หน่วยงานของรัฐ - มีคำสั่งปฏิเสธไม่ เปิดเผย/ไม่รับฟังคำคัดค้าน /ไม่แก้ไขข้อมูลข่าวสาร ส่วนบุคคล คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ - รับคำอุทธรณ์

สาระสำคัญ	ขอบเขตและการใช้สิทธิ	
	ขอบเขต / รายละเอียด	บทบัญญัติและผู้เกี่ยวข้อง
	กรณีใด ๆ ให้เจ้าของข้อมูลร้องขอให้หน่วยงานของรัฐ หมายเหตุคำขอของตนแนบไว้กับข้อมูลข่าวสาร ส่วนที่เกี่ยวข้องได้	- พิจารณาส่งเรื่อง อุทธรณ์ให้คณะกรรมการ วินิจฉัยฯ คณะกรรมการวินิจฉัยฯ - พิจารณาคำอุทธรณ์
5. สิทธิได้รับข้อมูลข่าวสาร ส่วนบุคคลของตน	มาตรา 25 ภายใต้บังคับมาตรา 14 และมาตรา 15 บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ที่เกี่ยวกับตนและเมื่อบุคคลนั้นมีคำขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น และให้นำมาตรา 9 วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม การเปิดเผยรายงานการแพทย์ที่เกี่ยวกับบุคคลใด ถ้ากรณีมีเหตุผลอันควรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยต่อ เฉพาะแพทย์ที่บุคคลนั้นมอบหมายก็ได้ ถ้าบุคคลใดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับ ตนส่วนใดไม่ถูกต้องตามที่แท้จริง ให้มีสิทธิยื่นคำขอ เป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูล ข่าวสารแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนนั้น ได้ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาคำขอดังกล่าว และแจ้งให้บุคคลนั้นทราบโดยไม่ชักช้า	มาตรา 25 แห่ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ประชาชนเจ้าของข้อมูล - ใช้สิทธิขอดู - ขอให้แก้ไข ประชาชนอื่น จะขอดูได้ ต้องได้รับหนังสือยินยอม จากเจ้าของข้อมูล หน่วยงานของรัฐ - มีหน้าที่ 1. เปิดเผยแก่เจ้าของ ข้อมูล 2. แก้ไข/หมายเหตุ ตาม คำร้องขอเจ้าของข้อมูล 3. จัดระบบคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล
สิทธิทำการแทนผู้เยาว์ฯ	ให้บุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีสิทธิดำเนิน การตามมาตรา 23 มาตรา 24 และมาตรานี้แทนผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือ เจ้าของข้อมูลถึงแก่กรรมแล้วได้	

ภาพพจน์

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติ
ข้อมูลข่าวสารของราชการ
พ.ศ. 2540

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2540
เป็นปีที่ 52 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือสิ่งใด ๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูป

ของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นพับ แผ่นที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพหรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งทีบันทึกไว้ปรากฏได้

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

“ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

“คนต่างด้าว” หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยและไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย และนิติบุคคลดังต่อไปนี้

- (1) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนที่มีทุนเกินกึ่งหนึ่งเป็นของคนต่างด้าวไปหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือให้ถือว่ามีหุ้นนั้นคนต่างด้าวเป็นผู้ถือ
- (2) สมาคมที่มีสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งเป็นคนต่างด้าว
- (3) สมาคมหรือมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของคนต่างด้าว
- (4) นิติบุคคลตาม (1) (2) (3) หรือนิติบุคคลอื่นใดที่มีผู้จัดการหรือกรรมการเกินกึ่งหนึ่งเป็นคนต่างด้าว

นิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง ถ้าเข้าไปเป็นผู้จัดการหรือกรรมการ สมาชิก หรือมีทุนในนิติบุคคลอื่น ให้ถือว่าผู้จัดการหรือกรรมการ หรือสมาชิก หรือเจ้าของทุนดังกล่าวเป็นคนต่างด้าว

มาตรา 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 6 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานวิชาการและธุรการให้แก่คณะกรรมการและคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและให้คำปรึกษาแก่เอกชนเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

มาตรา 7 หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

- (1) โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน
- (2) สรุปอำนาจหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน
- (3) สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ
- (4) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบาย หรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง
- (5) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารใดที่ได้มีการจัดพิมพ์เพื่อให้แพร่หลายตามจำนวนพอสมควรแล้ว ถ้ามีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาโดยอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์นั้นก็ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติวรรคหนึ่งแล้ว

ให้หน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งไว้เผยแพร่เพื่อขายหรือจำหน่ายจ่ายแจก ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นตามที่เห็นสมควร

มาตรา 8 ข้อมูลข่าวสารที่ต้องลงพิมพ์ตามมาตรา 7 (4) ถ้ายังไม่ได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษานำมาใช้บังคับในทางที่ไม่เป็นคุณแก่ผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเป็นจริงมาก่อนแล้วเป็นเวลาพอสมควร

มาตรา 9 ภายใต้บังคับมาตรา 14 และมาตรา 15 หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(1) ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัยที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน รวมทั้งความเห็นแย้งและคำสั่งที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว

(2) นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 7 (4)

(3) แผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ

(4) คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน

(5) สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงตามมาตรา 7 วรรคสอง

(6) สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาว่าร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ

(7) มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ให้ระบุนายชื่อรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการพิจารณาไว้ด้วย

(8) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารที่จัดให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีส่วนที่ต้องห้ามมิให้เปิดเผยตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 อยู่ด้วย ให้ลบหรือตัดทอนหรือทำโดยประการอื่นใดที่ไม่เป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนนั้น

บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้ ในกรณีที่สมควรหน่วยงานของรัฐโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ จะวางหลักเกณฑ์เรียกค่าธรรมเนียมในการนั้นก็ได้ ในการนี้ให้คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประกอบด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

คนต่างด้าวจะมีสิทธิตามมาตรานี้เพียงใดให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา 10 บทบัญญัติมาตรา 7 และมาตรา 9 ไม่กระทบถึงข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้มีการเผยแพร่หรือเปิดเผย ด้วยวิธีการอย่างอื่น

มาตรา 11 นอกจากข้อมูลข่าวสารของราชการที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้วหรือที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้แล้วหรือที่มีการจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าตามมาตรา 26 แล้ว ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการและคำขอของผู้นั้นระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควร ให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร เว้นแต่ผู้นั้นขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ข้อมูลข่าวสารของราชการใดมีสภาพที่อาจบอบสลายง่าย หน่วยงานของรัฐจะขอขยายเวลาในการจัดหาให้หรือจะจัดทำสำเนาให้ในสภาพอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ข้อมูลข่าวสารนั้นก็ได้

ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐจัดทำให้ตามวรรคหนึ่งต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่แล้ว ในสภาพที่พร้อมจะให้ได้ มิใช่เป็นการต้องไปจัดทำ วิเคราะห์ จำแนก รวบรวม หรือจัดให้มีขึ้นใหม่ เว้นแต่เป็นการแปรสภาพเป็นเอกสารจากข้อมูลข่าวสารที่บันทึกไว้ในระบบการบันทึกภาพหรือเสียงระบบคอมพิวเตอร์ หรือระบบอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่ากรณีที่ขอนั้นมิใช่การแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า และเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อปกป้องสิทธิเสรีภาพ สำหรับผู้ยื่นหรือเป็นเรื่องที่จะเป็นประโยชน์แก่สาธารณะหน่วยงานของรัฐจะจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้ก็ได้

บทบัญญัติวรรคสามไม่เป็นการห้ามหน่วยงานของรัฐที่จะจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการใด ขึ้นใหม่ให้แก่ผู้ร้องขอหากเป็นการสอดคล้องด้วยอำนาจหน้าที่ตามปกติของหน่วยงานของรัฐนั้นอยู่แล้ว

ให้นำความในมาตรา 9 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับแก่การจัดหาข้อมูลข่าวสารให้ตาม มาตรานี้ โดยอนุโลม

มาตรา 12 ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 11 แม้ว่าข้อมูลข่าวสารที่ขอ จะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานส่วนกลางหรือส่วนสาขาของหน่วยงานแห่งนั้น หรือจะอยู่ในความ ควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ตาม ให้หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้คำแนะนำเพื่อไปยื่นคำขอ ต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นโดยไม่ชักช้า

ถ้าหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่มีคำขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่จัดทำโดยหน่วยงาน ของรัฐแห่งอื่น และได้ระบุนำการเปิดเผยไว้ตามระเบียบที่กำหนดตามมาตรา 16 ให้ส่งคำขอนั้นให้หน่วยงานของ รัฐผู้จัดทำข้อมูลข่าวสารนั้นพิจารณาเพื่อมีคำสั่งต่อไป

มาตรา 13 ผู้ใดเห็นว่าหน่วยงานของรัฐไม่จัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 หรือไม่จัดข้อมูล ข่าวสารไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้ตามมาตรา 9 หรือไม่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ตนตามมาตรา 11 หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความสะดวกโดยไม่มี เหตุอันสมควร ผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการ เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีคำสั่งมิให้เปิดเผย ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านตามมาตรา 17 หรือคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือ ลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา 25

ในกรณีที่มีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องเรียน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นให้ขยายเวลาออกไปได้แต่ต้องแสดง เหตุผลและรวมเวลาทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหกสิบวัน

หมวด 2

ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

มาตรา 14 ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จะเปิดเผยมิได้

มาตรา 15 ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้ โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้องประกอบกัน

(1) การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(2) การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ได้ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบหรือการรู้แหล่งที่มา ของข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม

(3) ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำความเข้าใจหรือคำแนะนำ ภายในดังกล่าว

(4) การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด

(5) รายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคล โดยไม่สมควร

(6) ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผย หรือข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น

(7) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ แต่ต้องระบุไว้ด้วยว่าที่เปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใดและเพราะเหตุใด และให้ถือว่าการมีคำสั่งเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารของราชการเป็นดุลพินิจ โดยเฉพาะของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามลำดับสายการบังคับบัญชา แต่ผู้ขออาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 16 เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติว่าข้อมูลข่าวสารของราชการจะเปิดเผยต่อบุคคลใดได้หรือไม่ภายใต้เงื่อนไขเช่นใด และสมควรมีวิธีการขามีให้รัฐพลีให้หน่วยงานของรัฐกำหนดวิธีการคุ้มครองข้อมูลข่าวสารนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ

มาตรา 17 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของผู้ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ผู้นั้นเสนอคำคัดค้านภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องใช้เวลาอันสมควรที่ผู้นั้นอาจเสนอคำคัดค้านได้ ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผู้ที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หรือผู้ที่ทราบว่าการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของตน มีสิทธิคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้โดยทำเป็นหนังสือถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบ

ในกรณีที่มีการคัดค้านเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบต้องพิจารณาคำคัดค้านและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีที่มิคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นมิได้จนกว่าจะล่วงพ้นกำหนดเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา 18 หรือจนกว่าคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้มีคำวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นได้ แล้วแต่กรณี

มาตรา 18 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 หรือมีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของผู้มีประโยชน์ได้เสียตามมาตรา 17 ผู้นั้นอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้นโดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ

มาตรา 19 การพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่มีคำสั่งมิให้เปิดเผยนั้นไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาของคณะกรรมการ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือศาลก็ตาม จะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยมิให้ข้อมูลข่าวสารนั้นเปิดเผยแก่บุคคลอื่นใดที่ไม่จำเป็นแก่การพิจารณาและในกรณีที่จำเป็นจะพิจารณาลับหลังคู่กรณีหรือคู่ความฝ่ายใดก็ได้

มาตรา 20 การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดแม้จะเข้าข่ายต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายใดให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบหากเป็นการกระทำโดยสุจริตในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามระเบียบ ตามมาตรา 16

(2) ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีคำสั่งให้เปิดเผยเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งกว่าที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรือประโยชน์อื่นของบุคคล และคำสั่งนั้นได้กระทำโดยสมควรแก่เหตุ ในการนี้จะมีกำหนดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขในการใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นตามความเหมาะสมก็ได้

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐพ้นจากความรับผิดชอบตามกฎหมายหากจะพึงมีในกรณีดังกล่าว

หมวด 3

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล

มาตรา 21 เพื่อประโยชน์แห่งหมวดนี้ “บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดาที่มีสัญชาติไทยและ บุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

มาตรา 22 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง อาจออกระเบียบโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่มีให้นำบทบัญญัติวรรคหนึ่ง (3) ของมาตรา 23 มาใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ใน ความควบคุมดูแลของหน่วยงานดังกล่าวก็ได้

หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งอื่นที่จะกำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งนั้น ต้องเป็นหน่วยงาน ของรัฐ ซึ่งการเปิดเผยประเภทข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา 23 วรรคหนึ่ง (3) จะเป็นอุปสรรคร้ายแรง ต่อการดำเนินการของหน่วยงานดังกล่าว

มาตรา 23 หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลดังต่อไปนี้

(1) ต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพียงพอที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อการดำเนินงานของ หน่วยงานของรัฐให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น และยกเลิกการจัดให้มีระบบดังกล่าวเมื่อหมดความ จำเป็น

(2) พยายามเก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จะกระทบถึง ประโยชน์ได้เสียโดยตรงของบุคคลนั้น

(3) จัดให้มีการพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาและตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอเกี่ยวกับ สิ่งดังต่อไปนี้

- (ก) ประเภทของบุคคลที่มีการเก็บข้อมูลไว้
- (ข) ประเภทของระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- (ค) ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ
- (ง) วิธีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของเจ้าของข้อมูล

- (จ) วิธีการขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล
- (ฉ) แหล่งที่มาของข้อมูล

(4) ตรวจสอบแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในความรับผิดชอบให้ถูกต้องอยู่เสมอ

(5) จัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามความเหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการนำไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล

ในกรณีที่เก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูลหน่วยงานของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบล่วงหน้าหรือพร้อมกับการขอข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ที่จะนำข้อมูลมาใช้ ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ และกรณี que ข้อมูลนั้นเป็นกรณี que อาจให้ข้อมูลได้โดยความสมัครใจหรือเป็นกรณี que หมายบังคับ

หน่วยงานของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบในกรณี que ให้จัดส่งข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไปยังที่ใดซึ่งจะเป็นผลให้บุคคลทั่วไปทราบข้อมูลข่าวสารนั้นได้ เว้นแต่เป็นไปตามลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ

มาตรา 24 หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น โดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลที่ให้ไว้ล่วงหน้าหรือในขณะนั้นมิได้ เว้นแต่เป็นการเปิดเผย ดังต่อไปนี้

- (1) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตนเพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
- (2) เป็นการ ใช้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น
- (3) ต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้านการวางแผนหรือการสถิติหรือสำมะโนต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น
- (4) เป็นการ ให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยโดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด
- (5) ต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามมาตรา 26 วรรคหนึ่ง เพื่อการตรวจสอบคุณค่าในการเก็บรักษา
- (6) ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน หรือการฟ้องคดี ไม่ว่าเป็นคดีประเภทใดก็ตาม
- (7) เป็นการ ให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล
- (8) ต่อศาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าว
- (9) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง (3) (4) (5) (6) (7) (8) และ (9) ให้มีการจัดทำบัญชีแสดงการเปิดเผยกำกับไว้กับข้อมูลข่าวสารนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 25 ภายใต้บังคับมาตรา 14 และมาตรา 15 บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน และเมื่อบุคคลนั้นมีความขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้น จะต้องให้บุคคลนั้นหรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้นได้ตรวจดูหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น และให้นำมาตรา 9 วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเปิดเผยรายงานการแพทย์ที่เกี่ยวกับบุคคลใด ถ้ากรณีมีเหตุอันควรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดเผยต่อเฉพาะแพทย์ที่บุคคลนั้นมอบหมายก็ได้

ถ้าบุคคลใดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนส่วนใดไม่ถูกต้องตามที่แท้จริงให้มีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนนั้นได้ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาคำขอดังกล่าว และแจ้งให้บุคคลนั้นทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารให้ตรงตามที่มีคำขอให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่ยินยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสาร โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ และไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิร้องขอให้หน่วยงานของรัฐหมายเหตุค่าขอของตนแนบไว้กับข้อมูลข่าวสารส่วนที่เกี่ยวข้องได้

ให้บุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมีสิทธิดำเนินการตามมาตรา 23 มาตรา 24 และมาตรานี้แทนผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเจ้าของข้อมูลถึงแก่กรรมแล้วได้

หมวด 4

เอกสารประวัติศาสตร์

มาตรา 26 ข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะเก็บรักษาหรือมีอายุครบกำหนดตามวรรคสองนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารนั้น ให้หน่วยงานของรัฐส่งมอบให้แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากรหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเพื่อคัดเลือกไว้ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า

กำหนดเวลาต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการตามวรรคหนึ่งให้แยกตามประเภท ดังนี้

- (1) ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 14 เมื่อครบเจ็ดสิบห้าปี
- (2) ข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 15 เมื่อครบยี่สิบปี

กำหนดเวลาตามวรรคสอง อาจขยายออกไปได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) หน่วยงานของรัฐยังจำเป็นต้องเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารของราชการไว้เองเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย โดยต้องจัดเก็บและจัดให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่จะตกลงกับหोजจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร

(2) หน่วยงานของรัฐเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น ยังไม่ควรเปิดเผยโดยมีคำสั่งขยายเวลากำกับไว้เป็นการเฉพาะราย คำสั่งการขยายเวลานั้นให้กำหนดระยะเวลาไว้ด้วย แต่จะกำหนดเกินคราวละห้าปีไม่ได้

การตรวจสอบหรือทบทวนมิให้มีการขยายระยะเวลาไม่เปิดเผยจนเกินความจำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติตามมาตรานี้มีให้ใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารของราชการตามที่คณะรัฐมนตรีออกระเบียบกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องทำลายหรืออาจทำลายได้โดยไม่ต้องเก็บรักษา

หมวด 5

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

มาตรา 27 ให้มีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ประกอบด้วยรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพาณิชย์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานปรมาณู และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจากภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกเก้าคนเป็นกรรมการ

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งเป็นเลขานุการ และอีกสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 28 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) สอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่ได้รับคำขอ

(3) เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกาและการออกกฎกระทรวงหรือระเบียบของคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัตินี้

- (4) พิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียนตามมาตรา 13
- (5) จัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม แต่อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้
- (7) ดำเนินการเรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 29 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา 27 มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปีนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง ผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้

มาตรา 30 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา 27 พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 31 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 32 ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณาได้

มาตรา 33 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่มีคำขอไม่ว่าจะเป็นกรณีตามมาตรา 11 หรือมาตรา 25 ถ้ามีผู้คำขอไม่เชื่อว่าเป็นความจริงและร้องเรียนต่อคณะกรรมการตามมาตรา 13 ให้คณะกรรมการมีอำนาจเข้าดำเนินการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของราชการที่เกี่ยวข้องได้และแจ้งผลการตรวจสอบให้ผู้ร้องเรียนทราบ

หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยินยอมให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย
เข้าตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของตนได้ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้หรือไม่ก็ตาม

มาตรา 34 คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง
ตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ และให้นำความในมาตรา 31 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 6

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

มาตรา 35 ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งมิให้
เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านตามมาตรา 17 และคำสั่ง
ไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา 25

การแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งตามสาขาความ
เชี่ยวชาญเฉพาะด้านของข้อมูลข่าวสารของราชการ เช่น ความมั่นคงของประเทศ เศรษฐกิจ และการคลังของ
ประเทศ หรือการบังคับใช้กฎหมาย

มาตรา 36 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารคณะหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยบุคคลตาม
ความจำเป็น แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามคน และให้ข้าราชการที่คณะกรรมการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐแห่งใด กรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย
ข้อมูลข่าวสารซึ่งมาจากหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นจะเข้าร่วมพิจารณาด้วยไม่ได้

กรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จะเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการไม่ได้

มาตรา 37 ให้คณะกรรมการพิจารณาส่งคำอุทธรณ์ให้คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารโดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแต่ละ
สาขาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับคำอุทธรณ์

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่สุด และในการมีคำวินิจฉัย
จะมีข้อสังเกตเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีใดตามที่เห็นสมควร
ก็ได้

ให้นำความในมาตรา 13 วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยอนุโลม

มาตรา 38 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแต่ละสาขาวิธีพิจารณาและวินิจฉัย และองค์คณะในการพิจารณาและวินิจฉัยให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 39 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 32 และบทกำหนดโทษที่ประกอบกับบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับกับคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยอนุโลม

หมวด 7

บทกำหนดโทษ

มาตรา 40 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการที่สั่งตามมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 41 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนด ตามมาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา 42 บทบัญญัติมาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 มิให้ใช้บังคับกับข้อมูลข่าวสารของราชการที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้หน่วยงานของรัฐจัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่ง หรือจัดให้มีข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งไว้เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการจะได้กำหนด

มาตรา 43 ให้ระบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการ ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 16 จะได้กำหนดเป็นอย่างอื่น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ในระบอบประชาธิปไตย การให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง อันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้นสมควรกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยมีข้อยกเว้นอันไม่ต้องเปิดเผยที่แจ่มชัดและจำกัดเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติหรือต่อประโยชน์ที่สำคัญของเอกชน ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนมีโอกาสรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้อีกประการหนึ่งด้วย ประกอบกับสมควรคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารของราชการไปพร้อมกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ตัวอย่างการเขียนคำขอดูข้อมูลข่าวสาร

เขียนที่ (ระบุสถานที่เขียน/ที่อยู่ของผู้เขียน)

วันที่ 22 พฤษภาคม 2544

เรื่อง ขอดูข้อมูลข่าวสารของราชการ

เรียน ประธาน อบต. ห้วยขาแข้ง

ข้าพเจ้า นายไทย รักดี ตำแหน่ง/อาชีพ ราษฎรตำบลห้วยขาแข้ง
อยู่บ้านเลขที่ 5 ตำบล ห้วยขาแข้ง อำเภอ ห้วยขาแข้ง จังหวัด อุทัยธานี
โทรศัพท์ 0 9999 9999 มีความประสงค์ขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารดังต่อไปนี้

1. สัญญาและเอกสารประกวดราคาการจัดซื้อครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ของ อบต. ห้วยขาแข้ง เดือน มกราคม ปี 2544
2. รายงานการประชุมประจำเดือนมิถุนายน 2544 ของ อบต. ห้วยขาแข้ง
3. ขอสำเนาเอกสารทั้งสองรายการ
4.

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ส่งเงินจำนวน.....บาท เพื่อชำระเป็นค่าธรรมเนียม
การคัดสำเนามาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการให้ตามความประสงค์ของข้าพเจ้าต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ไทย รักดี
(นายไทย รักดี)

ตัวอย่างการเขียนคำร้องเรียน

เขียนที่ (ระบุสถานที่เขียน/ที่อยู่ของผู้เขียน)

วันที่ 22 มิถุนายน 2544

เรื่อง ร้องเรียน อบต. ห้วยขาแข้ง

เรียน ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

ข้าพเจ้า นายไทย รักดี ตำแหน่ง/อาชีพ ราษฎรตำบลห้วยขาแข้ง
อยู่บ้านเลขที่ 5 ตำบล ห้วยขาแข้ง อำเภอ ห้วยขาแข้ง จังหวัด อุทัยธานี
โทรศัพท์ 0 9999 9999 มีความประสงค์ขอร้องเรียน อบต. ห้วยขาแข้งว่า ได้กระทำการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เกี่ยวกับกรณีเพิกเฉยไม่พิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสารของข้าพเจ้า

ด้วยเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2544 ข้าพเจ้าได้ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ขอเอกสารจำนวน 2 รายการ (ดังมีรายละเอียดตามสำเนาคำขอของข้าพเจ้าที่แนบมาพร้อมนี้) จาก อบต. ห้วยขาแข้ง และข้าพเจ้าได้ติดตามทวงถามที่ อบต. ห้วยขาแข้ง อีกหลายครั้ง ครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2544 แต่ อบต. ห้วยขาแข้ง มิได้ดำเนินการพิจารณาใด ๆ ให้แก่ข้าพเจ้า โดยไม่มีเหตุผล ข้าพเจ้าเห็นว่า อบต. ห้วยขาแข้ง ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า จึงใจเพิกเฉยและไม่ให้ความสะดวกแก่ข้าพเจ้าในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการให้ตามความประสงค์ของข้าพเจ้าต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ไทย รักดี
(นายไทย รักดี)

ตัวอย่างการเขียนคำอุทธรณ์

เขียนที่ (ระบุสถานที่เขียน/ที่อยู่ของผู้เขียน)

วันที่ 22 มิถุนายน 2544

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตำบลเมืองเดิม

เรียน ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

ข้าพเจ้า นายสงบ แสงขาว ตำแหน่ง/อาชีพ ผู้จัดการบริษัท คอมพิวเตอร์ จำกัด
อยู่บ้านเลขที่ 5 ตำบล เมืองเดิม อำเภอ เมืองเดิม จังหวัด ท้องบุรี
โทรศัพท์ 0 1234 5678 มีความประสงค์ขออุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตำบล
เมืองเดิม

ด้วยเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2544 ข้าพเจ้าได้ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ
ราชการ พ.ศ. 2540 ขอขออนุญาตจำนวน 2 รายการ จากเทศบาลตำบลเมืองเดิม ดังมีรายละเอียดตามสำเนา
คำขอที่แนบมาพร้อมนี้ ต่อมา เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2544 เทศบาลตำบลเมืองเดิม ได้มีคำสั่งปฏิเสธไม่อนุญาต
ให้ตรวจสอบเอกสารทั้งสองรายการดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่า เป็นเอกสารลับของทางราชการและการเปิดเผย
จะทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยแก่บุคคล ดังมีรายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือปฏิเสธ
ของเทศบาลตำบลเมืองเดิม ที่แนบมาพร้อมนี้

ข้าพเจ้าจึงขอใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของเทศบาลตำบลเมืองเดิม ตาม
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สงบ แสงขาว

(นายสงบ แสงขาว)

ตัวอย่างคำวินิจฉัย
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
ในเรื่องต่าง ๆ

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ สค 6/2546

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับรายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์
เงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนและแผนที่ก่อสร้าง

ผู้อุทธรณ์ : นายกมลศักดิ์ฯ
หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ : กรมทางหลวงชนบท (กรมโยธาธิการ เดิม)

อุทธรณ์เรื่องนี้ได้ความว่า ผู้อุทธรณ์ อาชีพพนายความ มีหนังสือ ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2545 ถึงอธิบดีกรมโยธาธิการ (เดิม) ขอสำเนารายงานการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่อำเภอบางกรวย อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรี เขตตลิ่งชัน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 (โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณวัดนครอินทร์และถนนต่อเชื่อมสายติวานนท์-เพชรเกษม-รัตนวิบูลย์) และแผนที่ก่อสร้างซึ่งคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ราคาค่าตอบแทนอสังหาริมทรัพย์ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่อำเภอบางกรวย อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรี เขตตลิ่งชัน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 ได้ใช้พิจารณา แต่กรมโยธาธิการ (เดิม) ไม่แจ้งให้ทราบว่าจะสามารถเปิดเผยข้อมูลที่ได้หรือไม่ ผู้อุทธรณ์ได้ร้องเรียนคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการว่ากรมโยธาธิการ (เดิม) ไม่แจ้งตอบแต่อย่างใด ต่อมากรมทางหลวงชนบทมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ คค 0701.3/292 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2545 แจ้งผู้อุทธรณ์ว่าเนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 ตุลาคม 2545 เป็นผลให้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไปอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมทางหลวงชนบท และกรมทางหลวงชนบทพิจารณาแล้วเห็นว่า รายงานการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ ดังกล่าวไม่สามารถจัดส่งให้ได้ เนื่องจากเป็นเอกสารที่เป็นความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ ที่เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ฯ และเป็นเรื่องลับของทางราชการที่หากเปิดเผยแล้วอาจทำให้การเวนคืนไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์เข้าเกณฑ์ตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ส่วนแผนที่ที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ ใช้ประกอบการพิจารณานั้นเป็นข้อมูลข่าวสารที่หากเปิดเผยแล้วจะทำให้การเวนคืนไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้เช่นกัน

ผู้อุทธรณ์มีหนังสือลงวันที่ 26 ธันวาคม 2545 ถึงคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่าปัจจุบันการเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้ดำเนินการเสร็จสิ้น มีการก่อสร้างถนนและเปิดให้ประชาชนใช้อย่างเป็นทางการแล้ว

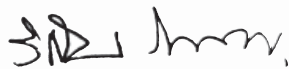
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายได้พิจารณาคำอุทธรณ์ หนังสือชี้แจงเพิ่มเติมของผู้อุทธรณ์ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2546 สรุปได้ว่าผู้อุทธรณ์เป็นผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกเวนคืนจำนวน 43 ราย ที่ได้ยื่นอุทธรณ์เงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่อำเภอบางกรวย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เขตตลิ่งชัน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2537 ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ. 2540 แต่ยังไม่ได้รับการวินิจฉัยสั่งการจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทั้ง ๆ ที่รายอื่น ๆ กลุ่มอื่น ๆ ประมาณ 100 ราย ซึ่งถูกเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่อำเภอบางกรวย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เขตตลิ่งชัน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2542 (โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณวัดนครอินทร์ และถนนต่อเชื่อมสายติวานนท์-เพชรเกษม-รัตนธิเบศร์) ยื่นช้ากว่าประมาณ 3 ปี แต่ได้รับการพิจารณาวินิจฉัยไปแล้ว ผู้อุทธรณ์ต้องการทราบหลักเกณฑ์กำหนดเงินค่าทดแทนที่ดินที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ กำหนดให้กับผู้อุทธรณ์แต่ละราย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันว่าการกำหนดเงินค่าทดแทนจะมีความเป็นธรรมหรือเป็นการกำหนดในลักษณะที่เป็นทางเลือกปฏิบัติต่อบุคคลหรือไม่ การไม่เปิดเผยทำให้ขาดความโปร่งใสในการดำเนินการ และอาจเป็นเหตุให้ไม่สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

กรมทางหลวงชนบทได้ส่งผู้แทนมาชี้แจงพร้อมส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามโครงการดังกล่าวและแผนที่มาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยสรุปความได้ว่า ขณะนี้การเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกาฯ ดังกล่าวเสร็จสิ้นแล้ว ทางกรมได้ทำการก่อสร้างถนนตามพระราชกฤษฎีกาฯ ทั้งหมด และบางส่วนก่อสร้างเสร็จได้เปิดให้ใช้แล้ว สำหรับรายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ เป็นการประชุมพิจารณาคำขออุทธรณ์เงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ของผู้ถูกเวนคืนตามโครงการดังกล่าว ซึ่งมีการพิจารณาว่าอุทธรณ์ขอด้วยกฎหมายหรือไม่ การอุทธรณ์ขอเพิ่มเงินค่าทดแทนจะรับฟังได้หรือไม่โดยจะพิจารณาครอบคลุมไปถึงเงินค่าทดแทนอาคารโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง พืชผล ไม้ยืนต้น ค่ารั้อย้ายต่าง ๆ เช่น มิเตอร์ไฟฟ้า มาตรวัดน้ำประปา โทรศัพท์ ฯลฯ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วจะต้องนำผลการพิจารณาเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นเพื่อพิจารณา ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีจำนวนน้อยรายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้วินิจฉัยแล้ว ในกรณีที่ว่าล่าช้าทางราชการก็จะจ่ายดอกเบี้ยให้ เหตุผลอีกประการหนึ่งเนื่องจากการกระทำของผู้อุทธรณ์เป็นการกระทบเฉพาะรายไม่ได้กระทบต่อสาธารณะ ข้อมูลข่าวสารเฉพาะส่วนแผนที่ก่อสร้างเป็นผังแนวเขตเวนคืนซึ่งเป็นรายละเอียดที่ใช้ในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ จึงเปิดเผยได้ ต่อมาผู้แทนกรมทางหลวงชนบทที่มาชี้แจงด้วยวาจา มีหนังสือ ที่ คค 0701.03/0028 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2546 ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมสรุปความได้ว่า ในการอุทธรณ์เงินค่าทดแทนนี้มีผู้อุทธรณ์ทั้งหมดประมาณ 1,000 คนเศษ เอกสารการประชุมจึงมีจำนวนมาก ผู้อุทธรณ์ควรขอข้อมูลของรายอื่น ๆ เฉพาะที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงที่มีสภาพทำเลที่ตั้งที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน สำหรับเอกสารรายงานการประชุมถือว่าเป็นเพียงความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ฯ เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีเท่านั้น

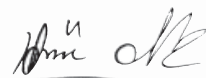
คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดทำขึ้นตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และแก้ไขเพิ่มเติม มิใช่เป็นข้อมูลข่าวสารที่หน่วยราชการอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยได้ และการเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกา ดังกล่าวได้เสร็จสิ้นแล้ว ทางกรมได้ทำการก่อสร้างถนนตามพระราชกฤษฎีกา ทั้งหมดและบางส่วน ก่อสร้างเสร็จได้เปิดให้ใช้แล้ว ฉะนั้น การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจึงไม่อาจทำให้การเวนคืนไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังที่กรมทางหลวงชนบทกล่าวอ้าง และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อุทธรณ์แล้ว ยังทำให้กรมทางหลวงชนบทได้รับความเชื่อถือว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และมีความเที่ยงธรรมตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดซึ่งคนทั่วไปสามารถตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐต่อกรณีนี้ได้ นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายละเอียดในรายงานการประชุม ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ซึ่งเป็นรายงานการประชุมที่มีชื่อนามสกุลของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ มีการสรุปข้อเท็จจริง ชื่อผู้อุทธรณ์ ความเห็นและมติของกรรมการ โฉนดเลขที่ แปลงเลขที่ เลขที่ดินซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการทำความเข้าใจในการพิจารณาอุทธรณ์ไม่ใช่เป็นความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใด ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์จึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย จึงวินิจฉัยให้กรมทางหลวงชนบทเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์พร้อมรับรองสำเนาถูกต้องให้แก่ผู้อุทธรณ์

หัวหน้าคณะที่ 1

(ศาสตราจารย์ วิเชียร วัฒนคุณ)

กรรมการ

(นางแนนน้อย วิศวโยธิน)

กรรมการ

(นายสมชาย หอมล่อ)

กรรมการ

(นายชัชชัย บุรุษพัฒน์)

กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์

(นายดิเรก สุนทรเกตุ)

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ สค 51/2546

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพิจารณาของคณะกรรมการเปิดซองราคา

ผู้อุทธรณ์ : นายปิยฉัตรฯ
หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ : องค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล

อุทธรณ์เรื่องนี้ได้ความว่า ผู้อุทธรณ์ มีหนังสือลงวันที่ 23 มิถุนายน 2546 ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาลขอตรวจดู และขอคัดสำเนาข้อมูลข่าวสารบันทึกของคณะกรรมการเปิดซองราคาโครงการจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 13 ตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

องค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล มีหนังสือ ที่ กส 74301/339 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2546 ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอของผู้อุทธรณ์ โดยให้เหตุผลว่า “ไม่สามารถเปิดเผยได้ เนื่องจากเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ”

อุทธรณ์จึงมีหนังสือลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ถึงคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอุทธรณ์คำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล ที่ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาคำอุทธรณ์ คำชี้แจงของผู้อุทธรณ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้ความว่า ผู้อุทธรณ์ใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ขอให้องค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาล เปิดเผยแพร่ราคาสอบราคา และบันทึกของคณะกรรมการเปิดซองราคาโครงการจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ 1 ตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ และโครงการจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ 13 ตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ รวม 2 โครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาลพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเฉพาะรายการที่เป็นประกาศสอบราคาและมีคำสั่งไม่เปิดเผยบันทึกของคณะกรรมการเปิดซองราคาทั้งสองโครงการ โดยอ้างเหตุผลว่า “เป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ”

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ขอให้เปิดเผยเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้างถนน ซึ่งเป็นโครงการสาธารณูปโภคที่องค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบ

โดยตรงเมื่อพิจารณาถึงหลักการบริหารงานปกครองท้องถิ่นที่ดี ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างในทุกขั้นตอน อีกทั้งมีสิทธิที่จะเข้าร่วมติดตามตรวจสอบความถูกต้องและความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่นด้วย ดังนั้น การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้างถนนขององค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาลดังกล่าวที่แล้วเสร็จในแต่ละขั้นตอน จึงต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ สำหรับกรณีตามอุทธรณ์นี้ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประเด็นให้อุทธรณ์ คือ บ้านที่กของคณะกรรมการเปิดซองราคาโครงการจ้างเหมาก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 13 ตำบลแซงบาดาล อันเป็นข้อมูลข่าวสารที่ผู้มีอำนาจหน้าที่จัดทำขึ้นในกระบวนการขั้นตอนการพิจารณาผล เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้อุทธรณ์ใช้สิทธิขอข้อมูลข่าวสารส่วนนี้ภายหลังที่เสร็จสิ้นการพิจารณาการสอบราคา และในการจัดทำบันทึกของคณะกรรมการเปิดซองราคามีวิธีปฏิบัติ คือ คณะกรรมการเปิดซองราคาได้เปิดซองใบเสนอราคาและอ่านแจ้งราคาและบัญชีรายการเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของผู้เสนอราคาทุกรายโดยเปิดเผย ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด หลังจากนั้นคณะกรรมการเปิดซองราคาได้พิจารณาคัดเลือกงานจ้าง และจัดทำบันทึกรายงานผลการพิจารณาคัดเลือกงานจ้างที่ถูกต้องตรงตามระเบียบและหลักเกณฑ์ พร้อมจัดทำความเห็นเสนอต่อผู้มีอำนาจสั่งจ้าง คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารพิจารณาแล้วเห็นว่า บันทึกรายงานของคณะกรรมการสอบราคาดังกล่าวมีลักษณะเป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นผลการพิจารณาที่มีผลโดยตรงต่อเอกชนที่เกี่ยวข้องตามนัยมาตรา 9 (1) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และประกาศของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 ซึ่งมีผลบังคับให้หน่วยงานต้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ ดังนั้น เหตุผลที่หน่วยงานอ้างเพื่อไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จึงไม่อาจรับฟังได้ และคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาลถือได้ว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมายจึงมีคำวินิจฉัยให้องค์การบริหารส่วนตำบลแซงบาดาลเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอพร้อมทั้งรับรองสำเนาถูกต้องแก่ผู้อุทธรณ์

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

หัวหน้าคณะที่ 4

(นายเรวัตร์ นำเฉลิม)

กรรมการ

(นายจ่านง เฉลิมฉัตร)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ สุรพล นิติไกรพจน์)

กรรมการ

(นายดำรงค์ บุญยืน)

กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ สค 83/2546

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์
จังหวัดลพบุรี เกี่ยวกับเอกสารงบประมาณและฎีกาเบิกเงิน

ผู้อุทธรณ์ : นายอุบลฯ
หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ : องค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์ จังหวัดลพบุรี

อุทธรณ์เรื่องนี้ได้ความว่า ผู้อุทธรณ์ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์ อำเภอ
ห้วยฉัตร จังหวัดลพบุรี มีหนังสือลงวันที่ 20 มิถุนายน 2546 ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์
ขอข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

1. รายการโอนงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2545
2. ฎีกาเบิกเงินตามงบประมาณ
 - 2.1 ฎีกาเบิกเงินวันทำบุญ
 - 2.2 ฎีกาเบิกเงินวันเด็ก
 - 2.3 ฎีกาเบิกเงินงานวันสะตอกช้าง
 - 2.4 ฎีกาเบิกเงินค่าจัดซื้อต้นไม้
 - 2.5 ฎีกาเบิกเงินค่าจัดซื้อปลา - ไก่

องค์การบริหารส่วนตำบลปรางค์ มีหนังสือที่ ลป 76001/440 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2546 ปฏิเสธ
การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอ โดยให้เหตุผลว่า เป็นการขอจำนวนหลายรายการและจำนวนมาก ประกอบ
กับผู้ขอไม่ระบุวัตถุประสงค์ในการขอข้อมูลข่าวสาร

ผู้อุทธรณ์จึงมีหนังสือลงวันที่ 27 สิงหาคม 2546 ถึงคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายได้พิจารณาคำอุทธรณ์และเหตุผลในการไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคกประกอบกับข้อมูลข่าวสารที่ขอให้จัดส่งมาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้อุทธรณ์ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการโอนงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2545 และฎีกาการเบิกจ่ายเงินเพื่อตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคก องค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคก แจ้งว่าประกาศการโอนงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2545 ได้ปิดประกาศโดยเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนทราบ ณ บ้ายประกาศขององค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคก ในการขอและขอคัดสำเนาข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ผู้ขอสามารถตรวจดูได้ตามป้ายหรือจุดที่กำหนดไว้เพราะข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นเอกสารที่ต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบอยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องขอคัดสำเนาแต่อย่างใด ส่วนฎีกาเบิกเงินตามงบประมาณ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนอาจขอได้ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 11 วรรคหนึ่ง แต่เนื่องจากผู้ขอเอกสารจำนวนมากจึงเป็นดุลพินิจของหน่วยงานของรัฐที่จะให้หรือไม่ก็ได้

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารรายการที่ 1 ประกาศการโอนงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคก ถือเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงาน โครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ และตามมาตรา 9 วรรคสาม บัญญัติว่า บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียหรือไม่ก็ตามย่อมมีสิทธิขอตรวจดู ขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งได้ ผู้อุทธรณ์จึงมีสิทธิขอคัดสำเนาประกาศการโอนงบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2545 แม้ว่าจะมีการปิดประกาศแล้วก็ตาม

ข้อมูลข่าวสารรายการที่ 2 ประกอบด้วย ฎีกาการเบิกเงินตามงบประมาณและเอกสารแนบเป็นการอนุมัติเบิกจ่ายเงินในการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคก ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ขอเบิก ผู้ตรวจสอบ ผู้อนุมัติ ผู้รับเงิน จำนวนเงิน และวัตถุประสงค์การเบิกเงิน มีใช้ข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยได้ ตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 การที่องค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคกไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว โดยอ้างว่าเป็นการของจำนวนมากและไม่มีเหตุสมควรนั้น เห็นว่า ผู้อุทธรณ์เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคก ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลปงยางคก ย่อมมีเหตุอันสมควรที่จะขอตรวจดูและขอสำเนาข้อมูลข่าวสารดังกล่าว แม้จะขอจำนวนมากก็ตาม ทั้งนี้ ตามมาตรา 11 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 แต่สำหรับเอกสารแนบทำฎีกาเบิกเงินตามงบประมาณบางรายการ อันได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาหนังสืออนุญาตเปลี่ยนชื่อ สำเนาบัตรประจำตัวผู้ประกอบการค้า และสำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษี นั้น การเปิดเผยอาจเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่นโดยไม่สมควร ตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายจึงมีคำวินิจฉัยให้องค์การบริหารส่วนตำบลปลงยางคกเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอแก่ผู้อุทธรณ์ เว้นแต่สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาหนังสืออนุญาตเปลี่ยนชื่อ สำเนาบัตรประจำตัวผู้ประกอบการค้าและสำเนาบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีของบุคคลอื่น

หัวหน้าคณะที่ 2

(ศาสตราจารย์ คักดี สอนองชาติ)

พลเอก (สุพิทย์ วรอุทัย)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยา ต้นสุวรรณนนท์)

กรรมการ

(นางธิดา ศรีไพพรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สมคิด เลิศไพฑูรย์)

กรรมการ

(นายยงยุทธ กบิลกาญจน์)

กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ สค 66/2547

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งไม่แก้ไขวัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติ (ก.พ. 7)

ผู้อุทธรณ์ : นายสมศักดิ์
หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ : สำนักงาน ก.พ.

อุทธรณ์เรื่องนี้ได้ความว่า นายสมศักดิ์ ข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง 7) อำเภอกุตุชุม จังหวัดยโสธร มีคำขอลงวันที่ 9 ธันวาคม 2537 ถึงอธิบดีกรมการปกครองขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดของตนในทะเบียนประวัติ (ก.พ.7) จากวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2500 เป็นวันที่ 20 พฤศจิกายน 2500 กรมการปกครองจึงมีหนังสือที่ มท 0303/22822 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2538 ส่งคำขอแก้ไขดังกล่าวให้สำนักงาน ก.พ. พิจารณาดำเนินการ

สำนักงาน ก.พ. มีหนังสือ ที่ นร 0708.5/1/1310 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2538 ถึงอธิบดีกรมการปกครองแจ้งมติคณะกรรมการ ก.พ. กรณีเรื่องนายสมศักดิ์ ขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดใน ก.พ. 7 ว่าไม่อนุมัติให้แก้ไข โดยให้เหตุผลว่า ปรากฏหลักฐานว่า นายสมศักดิ์ บรรจุเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ 15 เมษายน 2528 จะต้องยื่นคำขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติภายในวันที่ 14 เมษายน 2533 แต่เจ้าหน้าที่ผู้นี้ได้ยื่นคำขอแก้ไขเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2537 ซึ่งเลยกำหนดเวลายื่นคำขอลงถึง 4 ปีเศษ ดังนั้นจึงหมดสิทธิยื่นคำขอแก้ไขตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติ ข้าราชการ พ.ศ. 2527

ผู้อุทธรณ์จึงมีหนังสือลงวันที่ 12 เมษายน 2547 ถึงคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอุทธรณ์คำสั่งของสำนักงาน ก.พ. ที่ไม่แก้ไขข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาคำอุทธรณ์ คำชี้แจงของผู้อุทธรณ์ คำชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน ก.พ. คำชี้แจงของผู้แทนสำนักบริหารงานทะเบียน กรมการปกครอง และได้ตรวจเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว สรุปคำชี้แจง

ของผู้อุทธรณ์ได้ความว่า ผู้อุทธรณ์เริ่มรับราชการครั้งแรกในสังกัดกรมการปกครอง เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2528 จนกระทั่งเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2537 ขณะที่ผู้อุทธรณ์ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร บิดาของผู้อุทธรณ์ได้นำสูติบัตร เลขที่ 839/2500 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2500 ออกให้ ณ สำนักทะเบียน ท้องถิ่นเทศบาลเมืองอุบลราชธานี มามอบให้โดยแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่า เพิ่งค้นพบสูติบัตรดังกล่าว ผู้อุทธรณ์ จึงตรวจสอบข้อมูลรายการวัน เดือน ปีเกิดของตนในเอกสารของทางราชการต่าง ๆ พบว่า ข้อมูลใน ก.พ. 7 คลาดเคลื่อนจากหลักฐานสูติบัตร จึงได้ยื่นแบบคำขอแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2537 ผ่านอำเภอเกษตรุม จังหวัดยโสธร ถึงอธิบดีกรมการปกครองขอแก้ไข วัน เดือน ปีเกิดใน ก.พ.7 พร้อมทั้ง ได้แนบหลักฐานสูติบัตรเลขที่ 839/2500 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2500 ต่อมาสำนักงาน ก.พ. ได้มีหนังสือ ที่ นร 0708.5/1/1310 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2538 ถึงอธิบดีกรมการปกครองเพื่อแจ้งผลการพิจารณาแก้ไข วัน เดือน ปีเกิดใน ก.พ. 7 ของนายสมศักดิ์ ว่า ก.พ. มีมติไม่อนุมัติให้แก้ไข เพราะผู้อุทธรณ์มิได้ยื่นคำขอ แก้ไขภายในกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามข้อ 8 ประกอบกับข้อ 11 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ในทะเบียนประวัติข้าราชการ พ.ศ. 2527 ผู้อุทธรณ์เห็นว่า ตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ทั้งที่ ได้ยื่นเรื่องขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดใน ก.พ.7 โดยมีหลักฐานสูติบัตรที่ระบุว่า ผู้อุทธรณ์เกิดวันที่ 20 พฤศจิกายน 2500 อย่างแจ้งชัดมาแสดงแล้ว จึงใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่แก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของตนดังกล่าวต่อ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

คำชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน ก.พ. สรุปความได้ว่า กรมการปกครองได้เคยขอให้สำนักงาน ก.พ. พิจารณาแก้ไขวัน เดือน ปีเกิด ใน ก.พ. 7 ของนายสมศักดิ์ ตำแหน่งปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง 7) อำเภอเกษตรุม จังหวัดยโสธร จากเกิดวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2500 เป็นวันที่ 20 พฤศจิกายน 2500 เป็นผลให้ ผู้อุทธรณ์เกษียณอายุราชการช้าออกไป 1 ปี คณะกรรมการ ก.พ. พิจารณาแล้วมีมติไม่รับพิจารณาคำขอ ดังกล่าว เนื่องจากนายสมศักดิ์ฯ หมอดสิทธิขอแก้ไขวัน เดือน ปีเกิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการแก้ไขวัน เดือน ปีเกิด ในทะเบียนประวัติข้าราชการ พ.ศ. 2527 ข้อ 11 เพราะเหตุยื่นคำขอแก้ไข เกินกำหนดระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการ ต่อมาผู้อุทธรณ์มีคำขอผ่าน กรมการปกครองขอให้สำนักงาน ก.พ. พิจารณาแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดของผู้อุทธรณ์อีกครั้ง โดยการขอแก้ไข ครั้งนี้เป็นการใช้สิทธิขอแก้ไขตามมาตรา 24 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 สำนักงาน ก.พ. พิจารณาแล้ว โดยมติที่ประชุม อ.ก.พ. วิสามัญ เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ (ซึ่งทำการแทน ก.พ. ตามประกาศ ก.พ. ลงวันที่ 16 มกราคม 2544) ในการประชุมครั้งที่ 2/2546 เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2546 มีมติยืนยันว่านายสมศักดิ์ฯ เป็นผู้หมอดสิทธิในการแก้ไข วัน เดือน ปีเกิด ใน ก.พ.7

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการ บังคับใช้กฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้อุทธรณ์มีคำขอให้สำนักงาน ก.พ. แก้ไขวัน เดือน ปีเกิดใน ก.พ. 7 ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้อุทธรณ์ โดยมีหลักฐานสูติบัตรเลขที่ 839/2500 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2500 มาแสดงย่อมเป็นการใช้สิทธิโดยชอบตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เพราะ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 25 วรรคสาม บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลใดเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนส่วนใดไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ให้มีสิทธิยื่นคำขอเป็นหนังสือ ให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนนั้นได้ ซึ่งหน่วยงาน

ของรัฐจะต้องพิจารณาคำขอดังกล่าว และแจ้งให้บุคคลนั้นทราบโดยไม่ชักช้า” ดังนั้นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องปรับปรุง แก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลให้ถูกต้อง เมื่อข้อมูลข่าวสารใน ก.พ.7 ของผู้อุทธรณ์คลาดเคลื่อนไม่ตรงกับหลักฐานสูติบัตร ก.พ. และสำนักงาน ก.พ. จึงต้องแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลให้ตรงกับหลักฐานสูติบัตร

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีมติให้ ก.พ. และสำนักงาน ก.พ. แก้ไขวัน เดือน ปีเกิดในทะเบียนประวัติ (ก.พ. 7) จากวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2500 เป็นวันที่ 20 พฤศจิกายน 2500 ตามที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอ

(นายสมยศ เชื้อไทย)

หัวหน้าคณะที่ 3

(ศาสตราจารย์ ปรีดี เกษมทรัพย์)

กรรมการ

(นายฮึกหาญ โทมระศักดิ์)

กรรมการ

(นายมงคล ณ สงขลา)

กรรมการ

(นายวรเจตน์ ภาคีรัตน์)

กรรมการ

(นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์)

กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ สค 93/2547

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตรวจสอบโรคระบาดไก่อ

ผู้อุทธรณ์ : นายประสงค์ฯ
หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ : กรมปศุสัตว์

อุทธรณ์เรื่องนี้ได้ความว่า ผู้อุทธรณ์มีหนังสือลงวันที่ 26 มกราคม 2547 ถึงกรมปศุสัตว์เพื่อขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตรวจสอบโรคระบาดไก่อ รวม 6 รายการ ดังนี้

1. การระบาดของโรคเริ่มตั้งแต่เมื่อใด ที่ไหน อย่างไร มีไก่อและสัตว์ปีกตายด้วยโรคระบาดจำนวนเท่าใด (ต้องการสำเนาบันทึกการรายงานที่เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่ข้อมูลข่าวสารที่จัดทำขึ้นใหม่)
2. เมื่อเกิดโรคระบาด กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการอย่างไรบ้าง เช่น การประกาศเป็นเขตควบคุมโรคระบาด บันทึกสั่งการจากรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงอย่างไร รายงานผลการดำเนินงานต่อเจ้ากระทรวงหรือระดับที่เหนือขึ้นไปอย่างไร บันทึกหรือหนังสือสั่งการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด-อำเภอเก็บตัวอย่างมาตรวจ รายงานสถานการณ์การระบาดของโรคจากปศุสัตว์ในจังหวัด-อำเภอต่าง ๆ ถึงส่วนกลางตั้งแต่เกิดโรคระบาด
3. การประกาศเขตควบคุมโรคระบาดเริ่มประกาศเมื่อใด ครอบคลุมพื้นที่มากน้อยแค่ไหนอย่างไร
4. นับแต่เกิดโรคระบาดมีการเก็บตัวอย่างจนถึงวันที่ 15 มกราคม 2547 เพื่อไปตรวจสอบหาเชื้อโรคที่ตัวอย่าง ที่ไหน อย่างไร ผลการตรวจเป็นอย่างไร พบเชื้ออะไรบ้าง ใครเป็นผู้ตรวจสอบ (ต้องการผลการตรวจสอบ) เป็นเอกสารจากห้องปฏิบัติการโดยตรง รวมถึงบันทึกการรายงานผลการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการถึงเจ้าหน้าที่ระดับเหนือขึ้นไปจนถึงระดับกระทรวงและรัฐมนตรี)
5. บันทึกเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่เสนอให้มีการซื้อขายหรือวัคซีนป้องกันไข้หวัดนกจากต่างประเทศเมื่อปลายปี 2546

6. ข้อมูลข่าวสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

กรมปศุสัตว์มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กษ 0610/9289 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2547 ถึงผู้อุทธรณ์ชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบโรคระบาดไก่อที่ผู้อุทธรณ์ขอตามข้อ 1-4 ส่วนข้อมูลตามข้อ 5 กรมปศุสัตว์แจ้งว่า

ได้ตรวจสอบในเมืองต้นแล้วไม่มีเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ดำเนินการตามที่สอบถาม ต่อมาหนังสือ ที่ กษ 1610/10178 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2547 ถึงผู้อุทธรณ์ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ข้อมูลที่ชี้แจงไปแล้วในข้อ 1-3 เป็นข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้และหากผู้อุทธรณ์ประสงค์จะขอดูเอกสารข้อมูลดังกล่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะแล้วผู้อุทธรณ์สามารถขอตรวจดูโดยประสานแจ้งไปที่กรมปศุสัตว์ ส่วนข้อมูลในข้อ 4 เนื่องจากเป็นรายงานทางการแพทย์ซึ่งถ้าเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร จึงไม่สามารถที่จะเปิดเผยได้ สำหรับข้อ 6 กรมปศุสัตว์ไม่ทราบว่าเป็นข้อมูลใดบ้างที่ต้องการซึ่งถ้าผู้อุทธรณ์ให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่จะขอ กรมปศุสัตว์จะพิจารณาชี้แจงให้ทราบต่อไป

ผู้อุทธรณ์มีหนังสือลงวันที่ 3 มิถุนายน 2547 ถึงประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการแจ้งว่า ข้อมูลที่กรมปศุสัตว์แจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กษ 0610/9289 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2547 ไม่ตรงกับที่ผู้อุทธรณ์ขอ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่จัดทำขึ้นใหม่และเป็นในรูปลักษณะของหนังสือชี้แจง ทั้งข้อมูลก็มีความสับสน คลาดเคลื่อน เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้ว โรคระบาดไก่อเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2546 แต่กรมปศุสัตว์อ้างว่าตรวจพบในปลายเดือนมกราคม 2547 การทำหนังสือชี้แจงดังกล่าวของกรมปศุสัตว์เป็นการปกปิดข้อมูลข่าวสารเพราะจงใจหลีกเลี่ยงที่จะเปิดเผยข้อมูลตามที่ขอไป จึงขออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อสั่งให้กรมปศุสัตว์เปิดเผยข้อมูลตามที่ร้องขอ

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาคำอุทธรณ์ คำชี้แจงของผู้อุทธรณ์ คำชี้แจงของผู้แทนกรมปศุสัตว์และเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วได้ความว่า ผู้อุทธรณ์ประสงค์จะได้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เพื่อตรวจสอบว่ากรมปศุสัตว์ได้มีการปกปิดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตรวจพบโรคระบาดไก่อหรือไม่ ส่วนกรมปศุสัตว์ชี้แจงว่าข้อมูลข่าวสารที่กรมปศุสัตว์สามารถเปิดเผยให้แก่ผู้อุทธรณ์ได้ คือ ข้อมูลข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอรายการที่ 1-3 และ 6 สำหรับรายการที่ 4 เป็นรายงานทางการแพทย์ที่เกี่ยวกับการตรวจหาเชื้อโรคจากสัตว์ปีก และรายงานทางการแพทย์ที่เกี่ยวกับการตรวจบุคคล ได้แก่ ตัวแพทย์ สัตวแพทย์ และเจ้าของฟาร์มว่ามีการติดโรคไข้อีดำดงหรือไม่ ซึ่งในส่วนที่สองนี้กรมปศุสัตว์เห็นว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล การเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลของแพทย์ สัตว์แพทย์ และเจ้าของฟาร์มที่ได้รับการตรวจโรคโดยไม่ควร จึงไม่อาจเปิดเผยข้อมูลข่าวสารรายการนี้ให้แก่ผู้อุทธรณ์

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอเป็นข้อมูลข่าวสารการดำเนินการของกรมปศุสัตว์ที่ยุติแล้ว การเปิดเผยให้ประชาชนทราบจะทำให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแสดงถึงความโปร่งใสในการทำงาน อันจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในการทำงานของหน่วยงานของรัฐ ข้อมูลข่าวสารตามที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอจึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ เว้นแต่ข้อมูลข่าวสารรายการที่ 4 เฉพาะในส่วนขงรายงานทางการแพทย์ที่เกี่ยวกับการตรวจบุคคล คือ ตัวแพทย์ สัตวแพทย์ และเจ้าของฟาร์มที่ได้รับการตรวจโรคเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่ไม่ควรเปิดเผยเพราะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีมติให้กรมปศุสัตว์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่อุทธรณ์ร้องขอทุกรายการให้แก่ผู้อุทธรณ์ สำหรับข้อมูลข่าวสาร

รายการที่ 4 ให้เป็นดุลพินิจของกรมปศุสัตว์ที่จะลบชื่อแพทย์ สัตวแพทย์และเจ้าของฟาร์มที่ได้รับการตรวจโรค หรือข้อความที่อาจทำให้รู้ถึงตัวบุคคลดังกล่าวได้

(นายสมยศ เชื้อไทย)

หัวหน้าคณะที่ 3

(ศาสตราจารย์ ปรีดี เกษมทรัพย์)

กรรมการ

(นายธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์)

กรรมการ

(นายวรเจตน์ ภาคีรัตน์)

กรรมการ

(นายสีกหาญ โทมระศักดิ์)

กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์

หมายเหตุ : นายวรเจตน์ ภาคีรัตน์ ไปราชการต่างประเทศ จึงไม่ได้ลงนามในคำวินิจฉัย

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2547

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ สค 126/2548

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขออนุญาตที่ดิน

ผู้อุทธรณ์ : นายโอภาสฯ
โดยนางสาวอัจฉราฯ ผู้รับมอบอำนาจ
หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ : สำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่

อุทธรณ์เรื่องนี้ได้ความว่า ผู้อุทธรณ์มีคำขอลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ถึงเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ ร้องขอข้อมูลข่าวสาร จำนวน 2 รายการ ดังนี้

1. คำให้การ หรือถ้อยคำของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการขออนุญาตที่ดินแปลง ส.ค. 1 เลขที่ 3 หมู่ที่ 5 ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตามคำร้องขอของนางสาวลัดดาฯ

2. บันทึกถ้อยคำการสอบสวนเปรียบเทียบลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2548

สำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ โดยเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ มีบันทึกลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 ต่อกำขอลงของผู้อุทธรณ์ อนุญาตให้ผู้อุทธรณ์คัดสำเนาได้เฉพาะข้อมูลข่าวสารที่ร้องขอรายการที่ 2 ส่วนข้อมูลข่าวสารที่ร้องขอรายการที่ 1 มีคำสั่งไม่อนุญาตให้เปิดเผยให้แก่ผู้อุทธรณ์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร และหน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลมิได้ ตามมาตรา 15 (5) และมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

ผู้อุทธรณ์มีหนังสือลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2548 ถึงคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ดังกล่าว

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาคำขอข้อมูลข่าวสารของผู้อุทธรณ์ คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ คำอุทธรณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วได้ความว่า ผู้อุทธรณ์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์

ในที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ 4597 ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน 28 ตารางวา ร่วมกับนางสาวอัจฉราฯ โดยซื้อมาจาก นายประวิทย์ นางสาวนภาฯ นางนันทาฯ และนางสาวลัดดาฯ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2529 ต่อมานางสาวลัดดาฯ ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของที่ดิน ส.ค.1 เลขที่ 3 หมู่ที่ 5 ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เนื้อที่ 108 ตารางวา ได้ยื่นเรื่องขอก่อนโฉนดที่ดินในที่ดิน ส.ค.1 แปลงดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ ผู้อุทธรณ์และนางสาวอัจฉราฯ ได้ยื่นคำคัดค้านโดยอ้างว่า ที่ดิน ส.ค.1 อยู่ในเขตที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ 4597 ซึ่งผู้อุทธรณ์และนางสาวอัจฉราฯ ครอบครองมาตลอด สำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ ได้ทำการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องเสร็จแล้วได้เรียกคู่กรณีคือ นางสาวลัดดาฯ ฝ่ายหนึ่งและผู้อุทธรณ์กับนางสาวอัจฉราฯ อีกฝ่ายหนึ่งไปทำการสอบสวนเปรียบเทียบในวันที่ 18 กรกฎาคม 2548 แต่คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ ผู้อุทธรณ์จึงร้องขอข้อมูลข่าวสาร จำนวน 2 รายการดังกล่าวเพื่อประกอบการดำเนินการตามกฎหมายต่อไป แต่สำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ เปิดเผยให้แก่ผู้อุทธรณ์เฉพาะข้อมูลข่าวสารรายการที่ 2 ส่วนข้อมูลข่าวสารรายการที่ 1 ไม่อนุญาตให้เปิดเผย ผู้อุทธรณ์จึงอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์เป็นข้อมูลข่าวสารในความครอบครองของสำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ จึงเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และเป็นข้อมูลข่าวสารที่สำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ ได้มาจากการสอบสวนเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการเรื่องการขอก่อนโฉนดที่ดินของนางสาวลัดดาฯ จึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่กระทบสิทธิของผู้อุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์จึงมีสิทธิที่จะได้ทราบเพื่อการโต้แย้ง ชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้ตามมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน” และมาตรา 31 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ที่บัญญัติว่า “คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูเอกสารที่จำเป็นต้องรู้เพื่อการโต้แย้งหรือชี้แจงหรือป้องกันสิทธิของตนได้.....” ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์จึงเปิดเผยให้ผู้อุทธรณ์ทราบได้

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย จึงวินิจฉัยให้สำนักงานที่ดินจังหวัดนนทบุรี สาขาบางใหญ่ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์ พร้อมทั้งสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องให้แก่ผู้อุทธรณ์

(ศาสตราจารย์วิเชียร วัฒนคุณ)

หัวหน้าคณะที่ 1

(นางเน่งน้อย วิศโยธิน)

กรรมการ

(นายขจิตภัย บุรุษพัฒน์)

กรรมการ

(นายสมชาย หอมลออ)

กรรมการ

(นายมงคล ธน สงขลา)

กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

วันที่ 5 ตุลาคม 2548